

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne reditve in praznike. — Inzerati do 30 petič 2. Din, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.— Popusti po dogovoru. In eradni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Proslava državnih praznikov

Navodila bana za proslavo 1. decembra in kraljev rojstni dan

Ljubljana, 23. novembra. AA. Ban dravske banovine g. inž. Dušan Serbec sporoča javnosti o proslavi 1. in 17. decembra 1929. ter izobešanju državnih zastav naslednje:

Dne 1. decembra praznuje naš celokupni narod svoj največji narodni in državni praznik, praznik enajstletnice osvoboditve in ujedinjenja, 17. decembra pa praznuje rojstni dan Nj. Vel. Aleksandra I., kralja Jugoslavije. Letos imata navedena praznika še prav poseben pomen. Letos bo namreč prvič, ko se bo vršilo to praznovanje v okoličinah, ki bodo tudi na zunanji pokazale naše popolno ujedinjenje. Zakon o na-

zivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja je dal naši državi ono ime, ki so si ga v svojem delu in v svojih borbah za naše osvoboditve in ujedinjenje zamislili vsi, ki so polagali temelje naši edinstveni državi: kraljevine Jugoslavije. Omenjeni zakon pa je poleg enotnega imena določil tudi za naš narod skupno nacionalno zastavo, ki je naša državna zastava. Odpravil je vse plemenske zastave, ki so nam v prejšnjih časih, ko smo ječali še pod tujim jarmom, bile naše narodne svetinje, ter nas vzdiguje k vztrajnosti in borbi za svobodo. V določbi, da se smejo v obče izobešati in nositi samo

državne zastave, moramo tedaj videti le simbol naše nerazdružljivosti in enakopravnosti. Temu svojemu prepričanju moramo dati tudi viden izraz s tem, da na dan praznovanja naših največjih državnih in narodnih praznikov izobešamo samo našo državno zastavo, zastavo kraljevine Jugoslavije.

Tega pa ne bomo storili samo zaradi dolžnosti, ki nam jo predpisuje pozitivna določba zakona, temveč tudi iz notranjega globokega prepričanja, da smo en sam narod v naši kraljevini Jugoslaviji ter da hočemo tudi na zunanji manifestirati ter vsemu zunanjemu svetu pokazati to svojo edinstvo.

Clemenceau v zadnjih trenutkih

Francoski „Tiger“ umira — Zdravniki pričakujejo vsak trenutek njegove smrti

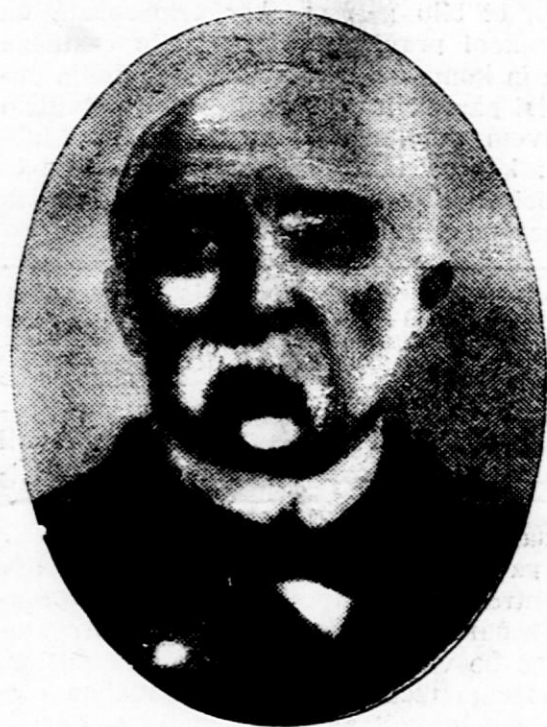
Pariz, 23. novembra. Eden največjih evropskih in francoskih državnikov, bivši francoski ministrski predsednik Clemenceau, leži v zadnji borbi za življenje. Že v četrtek je imel Clemenceau hud srčni napad, ki je bil drugi v tekočem mesecu. Njegovo stanje se je snoči tako poslabšalo, da je izginilo skoraj vsako upanje, da bi ostal pri življenju. Bolnik leži v svoji hiši v rue Franklin v pariškem okraju Passy.

V zdravniških krogih je upanje na okrevanje minimalno, ker je bolnik v visoki starosti. Zadnje ure živi edinole z umetniimi pripomočki. Vso noč sta prečula pri bolniku sestra Theonesta, ki je stregla bolniku v njegovi bolezni,

in njegov zvesti šofer Francois Brabant, ki je Clemenceauja v vojnem času večkrat vozil na fronto.

Ker je imel bolnik velike bolečine, je dobil več injekcij morfina, kar pa ni moglo olajšati njegovega stanja. Clemenceau se je večkrat dvignil ponoči in so ga morali spraviti zopet v posteljo. Ob njegovem vzglavju čuje ves čas njegova hči. Zdravnik Dezennes je izjavil, da ni upanja, da bi Clemenceau ozdravel in da počasi umira.

Pariz, 23. novembra. Clemenceau je bil vso noč v nezavesti. Od časa do časa se je prebujal iz agonije, vendar pa ni nikogar več poznal. Zdravniki pričakujejo, da bo vsak trenutek nastopila smrt.

Obsojeni ponarejevalci

Beograd, 23. nov. Včeraj je beograjsko sodišče prve stopnje nadaljevalo razpravo proti falzifikatorjem kolkov. Zagovorniki so imeli dolge govore ter uporno branili zlasti obtožbenca Jankovića, uradnika uprave monopolov, češ, da je samo zato prišel na zatožni klopi, ker je hotel prijaviti druge obtožence, kakor je tudi že bil prejšnji odkrit tako afero. Danes je bila proglašena razsodba. Osem falzifikatorjev kolkov je bilo obsojenih na zapor od 4 do 6 let, ostali pa na manjše zaporne kazni. Obtoženi uradni monopolne uprave Janković je bil obsojen na šest mesecev, ker ni mogel dokazati svoje nedolžnosti. Razen tega so vsi obtoženci obsojeni na povračilo škode državi v znesku 5.5 milijona dinarjev.

Samomor nemškega dijaka v Kotorju

Kotor, 23. novembra. Te dni je izvršil v neki vili v Boki Kotorski samomor nemški visokošolec Paul Kokanovsky, rojen 1. 1901 in pristojen v Berlin, kjer je tudi študiral tehniko. Septembra preteklega leta se je podal s svojim gumijastim čolnom po svetu ter prepotoval Čehoslovaško, Madžarsko in Jugoslavijo. Dne 19. avgusta je prispel v Boko ter se tamkaj nastanil. Začel je kazati znake težke melanholije. Vendar gospodinj, pri kateri je stanoval, niti na misel ni prišlo, da bi mogel izvršiti mladenič samomor. Kritičnega dne pa je ob 6. zjutraj nenadoma počil strel in ko je prihitela gospodinja v njegovo sobo, ga je našla mrtvega v mlaki krvi. Kokanovsky se je ustrelil s karabinko, o kateri se ne ve, kje jo je dobil. O samomoru je bila takoj obveščena pokojnikova rodbina v Berlinu.

Čehoslovaške reparacije

Praga, 23. novembra. AA. Večkov trdi, da so vsa časopisna poročila o višini vzhodnih reparacij netočna. Definitivna odločitev o čehoslovaških reparacijah še ni padla. Znano je samo to, da bo taksa za izročena posestva. Li je sprva znašala 30 milijard, popolnoma črtana. Preostaja preurediti še 2 člena pogodbe, in s. vprašanje državnih dolgov in odškodnine za čehoslovaške čete ter vprašanje osvobodilne takse, ki bo po vsej priliki znižana za eno tretjino prvotne vsote.

Potres v Novi Zelandiji

London, 23. novembra. AA. Iz Wellingtona v Novi Zelandiji poročajo o močnem potresu, ki je povzročil v tamošnji okolici veliko razdejaje.

Izvenparlamentarna vlada v ČSR

V ospredju je kombinacija uradniške vlade — Hlinka zopet prevzel predsedstvo poslanskega kluba

Praga, 23. novembra. Sestava nove vlade je naletela na večje težave, kakor se je sprva računalo. Dočim se je že zdelo, da bo prišlo do sestave samočasne vlade brez Nemcev, se je ta kombinacija razbila na odpor socialnih demokratov, ki vztrajajo na tem, da sodelujejo v vladi vse tri socialistične stranke. Kakor poroča današnja »Prager Presse«, je sedaj v ospredju kombinacija uradniškega kabineta. Razgovori se vrše sicer še vedno v smeri široke koncentracije, vendar pa je malo upanja, da bi ta pogajanja rodila pozitivne uspehe. Položaj je po volitvah tak, da je parlamentarna vlada skoraj nemogoča.

Praga, 23. novembra. AA. Listi poročajo, da se je na zadnji seji kluba poslancev in senatorjev slovaške ljudske stranke Hlinka branil predsedstva poslanskega kluba, ker hoče obdržati samo predsedstvo stranke, da bi mogel na ta način lažje slediti političnemu toku in dajati nadaljna politična navodila. Za predsednika poslanskega kluba je bil najprej izvoljen bivši minister Tisa. Ker pa je nastal naknadno odpor od strani takozvane ružonberske poslanske skupine, je moral Hlinka končno ponovno prevzeti predsedstvo poslanskega kluba, posl. Tisa pa bo prevzel upravno vodstvo Hlinkove stranke.

Dijaški izgredi v Bratislavi

Demonstracije proti židovskim dijakom

Bratislava, 23. novembra. Včeraj je prišlo na tukajšnji univerzi do izgredov proti židovskim slušateljem. Pri predavanju prof. Hlačka so fašistični dijaki ozmerjali židovske in jih nato poglali iz dvorane. Predavanje je bilo prekinjeno. Med splošnim hrupom so padale tudi psovke proti čehoslovaškim slušateljem. Rektor je dal nabiti lepake, da so prepovedana vsa dijaška zborovanja ne samo na akademskih tleh, temveč tudi povsod drugod. Čudno je učinkovala rektorjeva odredba, da profesorji

po 10. zvečer ne smejo biti na cesti. Slovaške in češke dijaške organizacije so za danes napovedale veliko manifestacijo. Madžarska dijaška organizacija je izključila 5 članov, ki so se udeležili demonstracij. Tudi v bratislavskem dijaškem internatu je prišlo v večernih urah do nastopov med židovskimi in fašističnimi dijaki, pri katerih je bil dejansko napaden tudi profesor, ki stanuje v internatu. Slični dogodki so se zvečer ponovili tudi v Pragi.

V Krakovu odkrita komunistična zarota

Aretacija 36 komunističnih voditeljev — Več milijonov denarja zaplenjenega — Obširno razpredena prevratna organizacija

Krakov, 23. novembra. Politična policija je aretirala včeraj vse člane centralnega odbora poljske komunistične stranke, ki je štel 36 članov. Med aretiranimi je tudi bivša kneginja Olševska, nekdanja veleposestnica v Ukrajini, ki je vodila propagandni oddelek komunistične stranke. Pri bla-

gajniku so našli za več milijonov tujih valut in dokumente, ki pričajo, da so poljski komunisti prejeli iz Moskve ogromne zneske. Našli so tudi mnogo pisem, naslovljenih na komunistične voditelje na Dunaju, v Pragi, Budimpešti in drugih centrih z navodili, kako naj pripravljajo svetovno revolucijo.

Besedovski obsojen na smrt

Voditelja nemških nasejencev ob Volgi justificirana

Kovno, 23. novembra. Po vesteh iz Moskve je politični urad obsojil bivšega sovjetskega poslanika Besedovskega na smrt ter zaplenil vse njegovo premoženje. Tudi ravnatelj sovjetske državne banke Scheinmann, ki se mudi v Berlinu, je bil brzojavno pozvan, naj se takoj vrne v Moskvo in zglesi pred sodiščem, da se zagovarja v procesu, ki je naperjen proti njemu zaradi raznih obtožb. Scheinmann je sicer odpoto-

val iz Berlina, vendar pa je svojim ožjim prijateljem izjavil, da ne gre v Moskvo, ker ve, kaj ga čaka.

Oba voditelja nemških nasejencev v Polovlju Arnold in Simon, ki sta bila obtožena, da sta snovala upor proti sovjetskim oblastem, sta bila obsojena na smrt. Justifikacija je bila izvršena takoj po razglasitvi obsojbe.

Düsseldorfski morilec prijet?

V Mettmannu je policija aretirala 29 letnega človeka, osumljenega mnogoštevilnih sadističnih umorov

Düsseldorf, 23. novembra. Kakor poročajo, je aretirala policija 19 letnega Waldemaria Stelzerja, ki je osumljen zadnjih umorov v Düsseldorfu. Dozdevnega morilca je aretirala policija v Mettmannu in takoj obvestilo o izvršeni aretaciji düseldorfsko policijo. Zasieljevanje aretirane se ni zaključeno. Stelzer je bil rojen v Bratislavi in je živel v Mettmannu več let. Zad-

nji dve leti je brezposeln. Ko so ga aretirali, je ležal še v postelji in pozdravil policijo z »Dobro došla«. Policija utemeljuje aretacijo s tem, da se je obnašal Stelzer zadnje čase zelo čudno in da je s čudno slastjo oblačil ženske obleke. V njegovem stanovanju so našli več kosov ženskega perila.

Naše pomorstvo

Sužak, 23. novembra. Č. Parobrodarsko društvo »Vesna«, ki je pred nekaj leti ustavilo svoje delovanje, sklicuje za 7. decembra glavno skupščino. Veliko večino delniške družbe »Vesna« je namreč prevzela neka domača finančna skupina in je tako mogla družba izplačati svoje upnike. Razen tega se pogaja »Vesna« s francoskim parobrodarskim društvom Compagnie Generale de Transport Marine v Marseillesu, ki bo »Vesni« prodala dva velika prekoceanska potniška parobroda, s katerima bo naša družba prevažala potnike in blago v Južno Ameriko.

Briand o izpraznitvi Porenja

Pariz, 23. novembra. V zunanje-političnem odboru zbornice je podal zunanji minister Briand poročilo o mednarodnem položaju. Med drugim je naglasil, da je Francija pripravljena kar najbolj pospešiti izpraznitev Porenja, če bo na drugi haški konferenci sprejet in uveljavljen Youngov načrt. Dokler pa se to ne zgodi, Francija ne more dati iz rok jamstva, ki ga ima v zasedbi Porenja. Francija je s svojo popustljivostjo že mnogo doprinesla k likvidaciji povojne stanja in sme zato upravičeno zahtevati, da se tudi na drugi strani pokaže dobra volja.

Zima v Ameriki

New York, 23. novembra. V vsej Ameriki, zlasti pa v Zedinjenih državah, je zavaljala zelo ostra zima. Ponekod, zlasti pa v Pensilvaniji, je zapadel tako debel sneg, da je promet večinoma ukinjen. Več vlakov je obtikalo v snegu in jih doslej niso mogli rešiti. Po zadnjih vesteh je 20 ljudi zmrznilo. Tudi v New Yorku so nastale zaradi snega prometne težave.

Američani odkrili novo faraonsko grobnico

Kairo, 21. novembra. O Ameriška misija v Egiptu javlja, da je odkrila grobnico egiptskega kralja Merhot Amon, ki je bila žena egiptskega kralja Amenhotepa II. Grobnico so našli v okolici mesta Thebe.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.79, Berlin 13.5075, Bruselj 7.9014, Budimpešta 988.50, Curih 1095.9, Dunaj 794.25, London 275.41, New York 56.37, Pariz 222.27, Praga 167.45, Trst 295.64.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.1275, London 25.1275, New York 515.40, Pariz 20.285, Milan 26.975, Madrid 71.55, Berlin 123.26, Dunaj 72.48, Praga 15.275, Bukarešta 3.075, Budimpešta 90.10, So. šija 3.72, Varšava 57.80.

Dr. Seipel pobornik „Heimwehra“

Fiasko dr. Seipela — Enotna fronta proti Avstriji — Izdajalci domovine

Beograd, 22. nov. M. »Wiener Mittags Zeitung«, »Wiener Allgemeine Zeitung«, »Wiener Montags Zeitung« in »Der Abend« objavljajo članke, v katerih poudarjajo svetovni fiasko voditelja klerikalcev dr. Seipela. Pod raznimi naslovi prinašajo skoro identične članke o škodljivem delu avstrijskega »Heimwehra« in zato ugotavljajo glede na zadržanje jugoslovenskega tiska proti Avstriji, da pada največja krivda za čimdalje lažje gibanje in brezobzirno postopanje »Heimwehra« na bivšega kancelarja dr. Seipela, ki se na prejšnje intervencije jugoslovenske vlade ni niti oziral. Sedaj je dr. Seipel spraval Avstrijo v tak položaj, da je proti nji ustavljena enotna fronta od

Temze pa do Save. V zvezi s preiskavo v Zagrebu se navajajo imena bivših avst.-ogr. oficirjev hrvat, narodnosti, ki so posredno potom »Reichspost« in neposredno potom hrvatskih habsburških pučistov bili v zvezi z vodstvom »Heimwehra«. Najpogostejše omenjajo polkovnika Perčevića, kapetana Perčeca, podpolkovnika Stipetića in generala Sarkotića. Podpolkovnik Stipetić se šteje, čeprav je Hrvat, med najagilnejše voditelje »Heimwehra«. Sarkotić pa čaka na vodilno vlogo, ko bi »Heimwehr« izvršil prevrat. Stanujejo v isti hiši z znanim majorjem Pabstom. Ti ljudje vzdržujejo tudi stalne zveze z makedonskim komitejem in madžarskimi legitimisti.

General Sarkotić in njegova družba

Kdo rovari na Dunaju — Klerikalna »Reichspost« v pravi luči

Beograd, 23. novembra. M. Izzvan s poslednjo včerajšnjo in predvčerajšnjo kampanjo dunajskega tiska in od akcije jugoslovenskega tiska je general Sarkotić, ki se sam imenuje »Freiherr von Lovčev«, podal v listu »Reichspost«, glasilo avstrijskih legitimistov in bivših avstro-ogrskih generalov, izjavo, ki ga je predstavila v pravih barvah. Ta izjava je obenem dokaz, da otvarja dunajska »Reichspost« svoje stolpece habsburškim »Hrvatoma«. General Sarkotić je v svoji omenjeni izjavi med drugim dejal tudi to je:

»Odlučil sem se kot star Avstrijec, kot adoptiran sin Avstrije, da stopim iz svoje rezerve. Smisel sedanje kampanje, ki je garnirana z vestmi o vseh mogočih zarotah, je razvidna iz jugoslovenskega stališča. Jugoslovenski narod ne obstoji, obstoje samo Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari, torej štirje razni narodi. Istotako tudi ne obstoji jugoslovenski tisk. Napade na svojo osebo bi rad pustil ob strani, ker pa so oni neposredno v zvezi z napadi proti Avstriji, smatram vendar za potrebno, izreči nekaj opazk. Mene spravljajo v neposredno zvezo s »Heimwehrom«. Jaz kot star človek nisem v nobeni zvezi s »Heimwehrom«, ako pa bi bil mlad, bi že bil v vrstah »Heimwehra« v interesu Avstrije. Mene nazivajo za legitimista. To tudi sem.

Kar se tiče polaganja vencev, ki jih poklanja cesarica in kraljica na grob starih herojev Avstrije, je za me čast in odklovanje, ako morem ugoditi vsaki taki želji Njenega Veličanstva. Mislim, da sem povedal vse, kar je potrebno.

General Sarkotić je v tem svojem članku jasno in odkrito priznal, da je legitimist, da je za »Heimwehr«, da je star Avstrijec in da mu je posebna čast, ako more polagati vence v imenu Nj. Veličanstva Zite, da je istočasno z dr. Pavelcem, dr. Krnjevićem, dr. Košutićem in Perčecem eden izmed voditeljev in svetovalcev združene akcije Habsburžanov, naših narodnih izdajalcev, makedonstvuščih in ostalih neprijateljev Jugoslavije.

S tem se tudi istočasno dunajska črna rumena »Reichspost« predstavila evropski javnosti v pravi luči kot glasilo legitimistov. Ta akcija avstrijskih legitimistov v zvezi z akcijo »Heimwehra« pa je razglašena od avstrijskega tiska samega tako, da velik del dunajskega tiska najkategoričneje napada »Reichspost« ter povdarja v imenu 90% prebivalcev Avstrije, kakor npr. dunajski list »Die Stunde«, da so ljudje mentalitete Sarkotića in njegove družbe (semigracije hrvatskega vodstva) nemogoči na Dunaju in v Avstriji sploh.

Bodoča velika Ljubljana

Načela in smernice novega regulacijskega načrta Ljubljane, kakor si ga je zamislil mojster Plečnik

Ljubljana, 23. novembra.

Včeraj ob 17. pop. je v veliki dvorani obč. sveta poročal direktor mag. gradbene urada, g. ing. M. Prelovšek o načelih in smernicah novega regulacijskega načrta mesta Ljubljane. Predavanja se je udeležil avtor tega načrta, g. vseučil. profesor Jos. Plečnik, župan dr. Puc, obč. svetniki, mestni inženjerji, arhitekti in geometri ter načelniki mag. uradov. Plečnikov regulacijski načrt sta župan in prof. Jarc toplo pozdravila; k nekaterim točkam svojega načrta pa je podal pojasnila tudi prof. Plečnik sam. Poročilo o splošnem regulacijskem načrtu Ljubljane je priobčilo že današnje »Jutro«, mi pa priobčujemo poročilo o regulacijskem načrtu samem in o regulaciji severnega dela mesta.

Regulacijski načrt

Ljubljana do potresne katastrofe l. 1895 ni imela svojega regulacijskega načrta, saj tudi gradbena delavnost ni bila posebno živahna. Potresna katastrofa l. 1895 pa je tudi v tem pogledu zahtevala neredu in je bila na osnovi generalnih načrtov prof. Kamila Sitteja in sloven. prof. dr. Maks. Fabianija po mestnem gradbenem uradu ob pritegnitvi regulacijskega odseka, ki ga je izvolil občinski svet, napravljen regulacijski načrt, ki je bil od pristojnih oblasti odobren l. 1897. Ta regulacijski načrt je vseboval le ozemlje, kolikor ga leži južno od železniške proge Maribor - Rakek, na vzhodu niti ne do dolenske proge, na jugu pa je obsegal del Trnovega. Ker se mesto očitno širi proti severu, se je pokazala kaj kmalu potreba, urediti tudi regulacijo onkraj proge Maribor - Rakek, in se vsled tega l. 1912 razpisala konkurenca za napravo regulacijskega načrta za severni del mesta. Na podlagi došlih osnutkov, posebno na osnovi najboljše ocenjenega projekta ing. Haydeja odnosa ing. Schmiedingerja, je mestni gradbeni urad izdelal regulacijski načrt za severni del mesta, ki je bil od občinskega sveta sprejet leta 1918, katerega pa nadzorna oblast ni odobrila iz razloga, ker ni vpošteval preložitve glavnega kolodvora. Ker pa se železniška uprava glede preložitve železniških tirov in glavnega ter dolenskega kolodvora ni izkazala v pozitivnem smislu, je postala nujna potreba, da se naredi za severni del mesta definitivni regulacijski načrt in je zato občinski svet letos osvojil osnutek prof. Plečnika za severovzhodni ali Svetokriški del mesta. Prof. Plečnik je komentiral goreni osnutek na sledeči način:

»Svetokriški okraj severnega dela mesta služi za naselitev

35—40 tisoč prebivalcev

Ta okraj je vezan z ostalimi mestom po treh vrstah, od katerih dve že obstojata (Dunajska in Šmartinska cesta), tretja vrata iz Udmata na skrajni vzhodni točki regulacije bi bilo treba še napraviti. Komunikacijo pri omenjenih vrstah bi se moralo urediti z nadvozji, oziroma podvozji. V projektiranju bi se moralo upoštevati normalno širino ceste in hodnike na obeh straneh cestišč. Radi dohoda v stavbe levo in desno ceste je absolutno potrebna naprava dveh vzporednih cestišč. Podvoz izključuje prehod z ene ceste na drugo, nadvoz ga pa omogoča. Razen tega se pri napravi nadvoza lahko uporabi začetni del za napravo prodajalca in trgovin, kar bi vsakokor nosilo mestni občini gotov dohodek. Staro mesto se je po sebi razvilo ob Ljubljani in okrog Gradu. Svetokriškemu okraju pa manjka tako silnih in lepih motivov. Ni drugega kot ravan; na njej nejasna Linhartova cesta, Sv. Križ, več gramoznih jam in vse navzkrizn zidane hiše in končno staro pokopališče Sv. Krištofa. Mora se poskušati z ureditvijo teh več ali manj divje vsaksebi ležečih stvari in jih zvezati tako, da postane lepo, čisto, moderno mesto, ki je polno solca in zelenja. Sv. Krištof leži ob ustju Linhartove ceste v Dunajsko. Pametno bi bilo uporabiti Sv. Krištof zopet kot pokopališče; v projektu je zamisljen kot park mestnih zaslužnih mož. Oddot slede po Linhartovi cesti med visoko zidanimi cestami med prvimi »point de vue« razne javne zgradbe (eventualno gledališče, nadalje Okrožni magistrat ter mimo tržnice v daljavi zvonik novoprotjektirane župne cerkve). Linhartova ulica se namreč konča pred velikim trgom, v katerem se preliva v daljše podeželske ceste. Ta trg oklepajo na levo in desno različne šole, v ozadiju pa monumentalna stavba omejene cerkve. Te velike stavbe in pa drevje zastirajo pogled na Sv. Križ (pokopališče) in ga stavljajo extra muros. Velike pečene jame posebno na jugu so členi cega sistema javnih vrtov. Kratki dvoredi topolov proti koncu Šmartinske ceste, ki končuje recimo ob pilonih, vodi pod dostojno prenovljen podvoz železnice in enako oddot na novo, prav za prav samo pogrebom namenjeno gozdno cesto. Tu spremlja pokopnika že natura in ga spremlja veskoci do Sv. Križa. Sv. Križ naj bi bil razširjen z gozdnim pokopališčem, posebno zato, ker zahteva sedanje pokopališče na desno roko obrobek, ki bi zakrival tovarne, hiše itd. Parcelacija na načrtu je stara avtohtona krakovska (Krakovo je predmestje Ljubljane), ali bolje povedano najmodernejša angleška. Zemljišča so namreč po večini podolgovata, ozka in solcu kolikor mogoče, kakor stavbe, ves dan pristopna. Iz istega vzroka je opuščen pri visokih hišah tudi sistem blokov, kar zahteva, da morajo biti tlorisi in pročelja vsepovsod lepo rešena.

S sprejetjem tega regulacijskega načrta pa ni še povsem rešen ves kompleks, kajti izredno živahna stavba delavnost baš na periferiji mesta nujno zahteva tudi harmonične regulacijske načrte tudi v okoliških občinah, ki morajo tvoriti z Ljubljano organsko celoto. V tem pogledu je že dosti zamujenega, vendar pa je že izdelan istakoto po prof. Plečniku osnutek regulacije za vse zapadno ozemlje mesta Ljubljanskega in obmejnih občin Zg. Šiška in Vič. Potrebna je še izdelava načrta za vzhodni del mesta in za obmejne občine Moste in Štepanja vas.

Regulacija severnega dela mesta

Regulacija severnega dela mesta je od postanka naprej dela velikanske preglavice gradbenemu uradu, ker ni bilo nobenega regulacijskega načrta, kateri bi odgovarjal glavnim potrebam Ljubljane. Tudi regulacija, nagrajena s prvo in drugo nagrado ocenjevalne jurije, izdelana leta 1914, ni bila fundirana na stavbenih razmerah, ki so direktno predpisane pa terenu in značaj okraja. Ni se oziralo na številne gramoznice, ki so po večini globoke do 12 m. Projektiralo se je kar preko njih nove ceste in bi se moralo za novo gradnjo cestišč delati železobetonske opornike.

Ni pa samo to hiba regulacijskega načrta, po katerem se je sedaj zazidavalo severni del. Smer blokov in cest ni urejena po načelnem sistemu, da se nudi s smerjo za zazidavanja dostop solcu. Zato je gradbeni urad skušal omejevanje zazidavo po starem regulacijskem načrtu in se je zavzemal za napravo nove regulacije.

Za novi projekt načrta se je posrečilo pridobiti našega priznanega mojstra arh. Plečnika, univerzitetnega profesorja v Ljubljani. Projektant je razdelil severni del mesta na dva dela, ločena po najmarkantnejši cesti, to je Dunajski. Del vzhodno od Dunajske ceste je imenoval projektant Svetokriški okraj, utemeljeno po novem pokopališču. Temu delu je izdelal nov regulacijski načrt.

Da se omogoči vsaj na enem delu severa zazidava se letos, se je gradbeni urad odločil, obravnavati regulacijo ločeno po obeh delih.

Najprvo naj bi se odobrilo Svetokriški okraj.

Regulacijski načrt tega dela mesta je izdelan z ozirom na moderne zahteve tehnične značaja, higijske prilike in solčne lege tako, da se ga lahko imenuje idealnim. Nudi možnost stanovanja 36 do 40 tisočim prebivalcem in se ga lahko smatra kot samostojno mesto.

V projektu je predviden v popolnoma preložen Linhartovi cesti kot glavna vidna točka in prometu odgovarjajoči odcep nov Okrajni magistrat; takoj zraven je projektiran žilviti trg s tržnicami. Predvidena je pa tudi zazidava gledališča in izkoristitev obstoječih gramoznih jam s parki in gledališčem na prostem. Kot druga glavna vidna točka bi stala nova župna cerkev pred sedanjim pokopališčem, obdana s šolami. Tovarne so ločene od stavb oziroma stavbišč po mogočnih nasadih, ki tvorijo nekaj značilni filter.

Zvezo z ostalim mestom tvorijo tri vrata, od katerih dve že obstoje (Dunajska in Šmartinska cesta), tretja vrata iz Vodnata na najskaernejši vzhodni točki bi bilo pa treba še narediti. Komunikacijo pri teh vrstah se mora urediti z nad- oziroma podvozji in se mora pri projektiranju upoštevati normalno širino cestišč in hodnika na obeh straneh. Maksimalni vzpon ali padec ne sme presegati 5%, kar pa potem rodi veliko dolžino goltanca (rampa). Radi dovoza v stavbe levo in desno nadvozne konstrukcije je pa absolutno potrebna naprava dveh vzporednih cestišč. Podvoz izključuje prehod z ene ceste na drugo, dočim ga nadvoz omogoča. Zato bi bilo tudi priporočati pri teh vrstah nadvoz že iz praktičnosti, ne glede na estetske prilike.

Smernice regulacije tega okraja niso tako vidno začrtane kot n. pr. v starem mestu z Ljubljano, Gradom itd. Je samo polje, ravan, na njej nejasna začrtana Linhartova ulica, Sv. Krištof, gramozne jame in vsakrize zidane hiše, kot zaključek nove pokopališče Sv. Križa. Te vsaksebi ležeče stvari se mora skušati urediti in dati v sklad tako, da so vezane v lepo, čisto, moderno mesto, ki je polno solca in zelenja.

Linhartova ulica se preloži iz sedanje trase ter se prične nje utok v Dunajsko cesto ob severnem zidu pokopališča, katerega se lahko porabi kot park ali še za vnaprejšnji kot pokopališče. Širina ceste bi bila monumentalna (40 m) in bi se smelo ob tej cesti zidati tudi samo visoke stavbe. Nekak precep in zopetno združitev bi tvoril okrožni magistrat. Zaključek tvorijo nova farna cerkev z velikim trgom, na katerem se preliva v daljše podeželske ceste. Šole, cerkev in pa drevje zastirajo direktni pogled na Sv. Križ in ga separirajo.

Po večini preko 10 m globoke pečene jame so členi cega sistema javnih vrtov. Šmartinska cesta je preložena ter vodi med nasadi kot nekaka gozdna pot. Namejena naj bi bila prav za prav samo pogrebom. Tu sprejema pokopnega že natura in ga spremlja veskoci do Sv. Križa. Pokopališče naj se razširi s tako zvanim

gozdnim pokopališčem

posebno še, ker zahteva sedanje pokopališče na desno roko (vzhod) obrobek, ki bi zakrival tovarne, hiše itd.

Razdelitev parcel je v načrtu najmodernejša angleška. Zemljišča so namreč po večini podolgovata, ozka in solcu kolikor

mogoče ves dan dostopna. Istakoto seveda tudi stavbe. Iz tega varoka je opuščen pri visokih hišah tudi

sistem blokov

kar zopet zahteva izredno lepo rešitev tlorisa in pročelje vsepovsod.

Seveda ima pa ta rešitev razdelbe tudi slabo stran v finančnem oziru, ker je s tem potrebno veliko večje število cest. Ta slaba stran pa nikakor ne more in ne sme vplivati na sprejetje regulacijskega načrta, ki je izdelan tako idealno kot predmetni. Tudi parki bodo zahtevali gotovo finančno žrtv, ali v vrtnih mestih so povsem življenjska potreba. Po večini so pa itak opuščene gramoznice, ki niso sposobne za zazidavo.

Splošno pa takega ali enakega načrta, ki bi dosegal po modernosti, a vendar praktičnosti predložene, ni mogoče več dobiti. Zato je absolutno potrebno, da se ga sprejme, četudi z večjimi finančnimi žrtvami.

Za izvrševanje odobrene regulacije pa je pred vsem potrebno, da se začrta vsaj najmarkantnejše točke regulacije, to je Linhartova cesta (nova). Zvezna cesta od Šmartinskega podvoza do Stadion na Dunajski cesti itd. Ker bi bili pa s tem zadeti v živo posestniki potrebnih parcel, naj bi mestna občina odkupila več zemljišč, jih parcelizirala in oddajala v zameno. Zemljišča so bila že svojačas pomudena in nakup, p se bo dalo menda parcele še sedaj kupiti.

Celokupni finančni efekt bi bil

ca 9 milijonov Din

kar bi pa značilo le nekako brezobrestno posojilo.

Da se pa omeji špekulacija z zemljiščem, nadalje, da se omogoči zidavo po blokih, bi bilo pa vsakakor priporočati, da se uzakoni pravica eksproprijacije cestnega sveta in komasacije v blokih, kjer želijo posestniki parcelizirati. To se je že predvidelo v novem stavbnem redu za mesto Ljubljano; ker pa ta red še ni sprejet, bi bilo povzročiti nov zakon za eksproprijacijo in komasacijo pravico mestne občine.

Kam gre denar za slepce?

Prirejaemo božično akcijo za siromašne vojne žrtve in smo razposlali nekaj prošenj za darove. Ker smo se sklicevali tudi na vojne slepce, nam je nekdo brez podpisa vrnil prošnjo s tole pripombo: »Saj vendar na tisoče in tisoče nabere g. Jurasek? Kam pa za božjo voljo gre tisti denar? Kje je kontrola? Za katere ljudi se tamkaj nabira denar? Kdo se podpisuje z njim? Dokler ne bo v takih podjetjih javne kontrole, ne moremo ničesar votirati.« Podobna očitanja smo morali slišati že večkrat. Ker se smatramo pri tem neupravičeno prizadeti, moramo javnosti nekaj pojasniti.

Slepici imajo svojo organizacijo pod imenom »Podporno društvo slepih« v Ljubljani, katerega glavni funkcionar je g. Jurasek, ki je mišljen iz gori navedenih pripomb. To društvo ima člane in članice večinoma civilne slepce, ki tvorijo večino tudi v odboru. Vojni slepci pa nam izjavljajo, da po večini niso člani tega društva, nekateri sploh nikdar niso bili, drugi pa so izstopili, ker so se smatrali za nezadovoljne. Podpira se pri tem društvu vse brez razlike, kakor se nam pripoveduje. Če so člani, dobe tudi vojni slepci včasih kako podporo, ne moremo pa vedeti, ako dobe vse tisto, kar se izrecno za nje pobere. Neka nezadovoljnost, ki je nekatere vojne slepce dovedla do izstopa, obstoji v tem, da so baje od države zaščiteni in zato manj potrebni. Ker večina vojnih slepcev ni več pri društvu slepih vključena, tudi ne more biti deležna podpor, namenjenih izrecno vojnim slepcem.

Večkrat čujemo o različnih zbirkah in volitvah za vojne slepce in kolikor nam je znano, se izročajo Društvu slepih, ni nam pa znano, katerim slepcem so bile darovane.

Kot invalidi so vojni slepci naši člani in smo jim izdali že precej podpor, razen par neznanih primerov, pa nismo prejeli nobene zbirke za nje.

Pripomniti pa moramo, da je naše udruženje pod kontrolo potom posebnega zakona in polaga tromesečne obračune. Nas torej o takih zbirkah ne more tangirati nobeno dvomljivo javno mnenje.

Z našim posredovanjem je tudi Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne v Ljubljani že parkrat lepo obdarovala vojne slepce, čeprav je nekdo letos v časopisih vpraševal, kam gre tisti denar, ki se nabere na Brezjah?

Krajevni odbor udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.

V gledališču.

V gledališču sedi v loži znan urednik z zelo elegantno damo. Nek gospod pokaže na ložo in vpraša svojega sosedo: — To bo menda urednikova soproga? — Ne, to je samo njegova večerna priloga.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 23. novembra.

Včeraj se je v mestu pripetilo več manjših prometnih nesreč, ki sicer niso zahtevale človeških žrtv, pač pa je gromtna škoda precejšnja. Najtežja prometna nezgoda se je pripetila na Gosposvetski cesti. Okoli 12-30 je vozil avtobusni podjetnik Franc Magister izpred »Evrope« po Gosposvetski cesti proti St. Vidu. Na Gosposvetski cesti pred gostilno »Novi svet«, je Magistrov avtobus dohitel lahek zapravljivček, ki je vozil pred njim. Ker je istočasno z nasprotno stran prihajal voz, je bil Magister prisiljen ustaviti sredi ceste svoj avtobus. Takoj za Magistrom je vozil Carmanov avtobus, ki ga je sofaral sofar Viktor Sarc. Ta je hotel Magistrov voz prehiteti in je naglo zavozil mimo njega, zadela pa je bil Magistrov voz na desni strani in mu karoserijo tako poškodoval, da trpi Magister 4000 Din škode. Kdo je kriv nesreče, še ni točno ugotovljeno. Magister zatrjuje, da nedvomno Sarc, ki je zavozil vanj, čeprav bi moral čakati, dočim pravi Sarc, da svojega voza ni mogel pravčasno ustaviti, ker se je Magistrov voz alpmo ustavil. Obe stranki navaata priče, zdi se pa, da bo morala oblast poravnati spor.

Včeraj popoldne je vozil avtoizvošček Jurij Moser po Aleksandrovi cesti. Ko je zavil v Beethovovo ulico, se je nenadoma pognal in hip nato tudi že znašel pod avtomobilom lep pes ovejak. Kolesa so mu šla čez trebuh in je bil takoj mrtev. Službojoči stražnik je psa zavlekel v bližnjo vežo, kamor je prišel ponj konjat. Lastnik psa je pleskarški pomočnik Franc Trtnik. Soferja ne zadene nobena krivda, ker se je pes sam pognal proti avtomobilu.

Včeraj okoli 8. jutraj je vozil po Dolenjski cesti Stanko Jamnik proti kolodvoru voz gramoza. Baš na ovinku dovozne ceste pred kolodvorom mu je privozil nasproti tramvaj. Radi spolzke proge voznik ni imel časa tramvaj ustaviti in voz se je zaletel v gramozni voz. Pri karambolu je bil tramvaj nematno poškodovan. Cestna železnica trpi okoli 150 Din škode.

Vlomi po deželi se vedno bolj množe. Policija prejema dan za dnem poročila o različnih postaj iz raznih krajev savske banovine. Te dni sta bila zopet izvršena dva večja vloma in sicer prvi v Sevnici, drugi pa v Modražah. V Sevnici je bilo vlomljeno v trgovino Julijane Verbič. Tatovi so odnesli razno blago za obleke, več perila, mnogo parov nogavic itd. Iste noči je bilo vlomljeno pri mesarju Antonu Kraglu, kjer so vlomilci odnesli 4 kg svinjskega mesa, 9 namiznih protov itd. Skupna škoda znaša 8000 Din. Vlom sta izvršila Miha Galof in Alojzij Sotlar. Galofa so orožniki že prišli in izročili sodišču v Laškem, dočim je Sotlar pobegnil. Zanjega zasledujejo oblasti tudi zaradi številnih drugih vlovov in tatvin. — Drug velik vlom je bil izvršen v Modražah, kjer so vlomilci odnesli gostilničarju Ferdinandu Puklu razno obleko in blago v vrednosti 18.250 Din.

Prosveta

Nove muzikalije

Zbori, št. 5, letnik V. Na osmih straneh literarne priloge čitamo uvodoma vsega upoštevanja vredne članke prof. H. Druzoviča »K vprašanju muzikalne politike pri nas«, ki se sicer nanaša v prvi vrsti na pevskoglasbene razmere severnega, obmejnega dela Slovenije, pa je izstakoto aktualen za celo naše glasbeno, zlasti pevsko življenje. Dalje je v prilogi zelo dobro došel informativen članek St. Osterca o E. F. Burianu in njegovem »voicbandu«. V zgodovini domačih pev. društev čitamo o pov. zborih »Krakovo-Trnovo« in o pov. zboru »Čistilstva UJU. Škole muzikalne novosti in razne zanimivosti iz muzikalnega življenja doma in drugod. Glasbeni del zborov publicista na prvem mestu M. Osterca »Peseem revolucionarjev«, ki je kompozist posveča ljubli. akademskemu pev. zboru. Besedilo je Toneta Seliskarja. Šest strani dolgi moški zbor pomeni izredno dobro došlo obogatitev moderne moške zborovske literature. S »Pesmijo revolucionarjev« bodo sicer naši, seveda najboljši in nikakih težav ne strahuječi pevci imeli obilo težkega posla, vendar jim bo izvedba dela zagotovo brezdvomna silen uspeh. Zelo hvaležen, razmeroma lahek je mešani zbor A. Dolinarja »Rodna vasica« na Turško besedi. Dalje sledijo dve posrejeni harmonizaciji hrvaških narodnih pesmi V. Mirka »Kopa cura vinograd« in »Karanfile« za moški zbor ter k sklepu mešani zbor S. Ovirka »Rože je trgala« na Orisno besedi, preprosta, melodijska, čisto v Ovirkovem slogu napisana skladba.

»Zbore« vsem ljubiteljem slovenske glasbe, zlasti pa vsem pevcom nujno priporočam. — Č. Danes se poje Joh. Straussa ml. opera »Beneška noč«, ki je imela pri vseh dosedanjih vpriporitvah lep uspeh. Zasedba kot pri premijeri: ga. Poličeva, ga. Balatkova, gđc. Strniša, gđc. Drenovec, Gostič, Peček, Povhe, Simončič, Rus, Jelinkar in drugi. Dirigent g. Neffat. režiser g. Povhe. Predstava se vrši izven abonmana pri znanih cenah.

Jutri se poje Kalmanova, po vojni najuspešnejša opera »Grafica Marica«. Nastopajo: ga. Poličeva, ga. Balatkova, gđc. Rakarjeva, gđc. Drenovec, Peček, Povhe, Janko, Simončič, Jelinkar in drugi. Dirigent g. Neffat, režiser g. Povhe. Predstava se vrši izven abonmana pri znanih cenah.

Drevi se vrši v ljubljanski dramti krestna predstava zanimive psihološke drame »Bog lubezni«, katere avtor bo pri predstavi tudi navzoč. — Opozorjamo ljubitelje naše književnosti in gledališča, da se v čim večjem številu odzovejo in posejijo premijero.

Valdira. Pri sinočnji prvi repizi »Valdira« je pel partijo Huminga z. Rumpelj, ki je glasovno zadovoljil, v izgovarjavi besedila pa bi šel pri njem več jasnosti. Polhvalno je treba omeniti poštovanost ge. Thierly - Kavčnik, ki je kljub slšni indolopisiji dostojno odpeval svojo partijo. — Gledališče je bilo skoraj razprodano, publika je zlasti po prvem aktu opetovano alklamirala pevce. Ali ni mogoče neskončno dolgih premorov med dejanji nekoliko skrajšati? Mislim, da bi se dalo pridobiti vsaj pol ure in tako preprečiti, da traja opera preko polnoči.

B. Opozorjamo na današnjo premiero »Morala ge. Dulske na Sentjakobskem gledališčem odru. Komedijska je nadvse zabavna. Repriža jutri ob 20.

Ostalina Otokarja Březina. Češki literarni krogi se še vedno zanimajo za vprašanje, kje so rokopisi esejističnih zbirk, ki jih je bil največji sodobni češki pesnik Ot. Březina večkrat napovedal in katere je dolga leta pripravjal. Zabeležili smo že, da se v njegovi ostalini niso mogli najti. Obsežna poizvedovanja potrjujejo takoj v začetku izraženo domnevo, da je Březina v smrtni slutnji sezgal vse, kar naj bi izšlo posthumno. V vsej ostalini ni najti ničesar, kar bi se dalo takoj objaviti. Češka literarna javnost zelo občuduje Březinovo nenavadno strogost do samega sebe; pesnik je sezgal eseje, ki jih je pripravil dolga leta in ki bi bili velik dogodek v češkem slovstvu, če bi bili izšli v tisku. Zdi se, da je Březina uničil vse neobjavljene sestavke, ki jih je spisal po štiridesetem letu svoje starosti. Čemu? To je tajna njegove osebnosti. Mrzil je površnost in nepopolnost in ko je videl, da se bliža smrt, ni hotel ostaviti nedokončanega dela. Izročil je plamenom to, kar bi lahko gredo tisoče človeških src in je odnesel v grob tajno svojega poznega ustvarjanja.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sobota, 23. novembra, katoličani: Klemen, pravoslavni: 10. novembra, Erast. Jutri: Nedelja, 24. novembra 1929, katoličani: Ivan, pravoslavni: 11. novembra, Stevan. DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Brez ubežni. D. Opera: Beneška noč. Sentjakobski gledališki oder: Morala ge. Dulske.

Kino Matice: Fran baron Trenk. Kino Ideal: Harry naprej! Kino ljubljanski dvor: Okovi. Predavanje v društvu Soča: dr. Janez Ev. Kerk. Ob 20. predava prof. Ivan Dolencec.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: ob 15. Janček - Nosanček, ob 20. Novesta s krono. Opera: Grafica Marica. Sentjakobski gledališki oder: Morala ge. Dulske.

Kino Matice: Fran baron Trenk. Kino Ideal: Harry naprej! Kino ljubljanski dvor: Okovi. Film ZKD: Otok Bač ob 11. v Kino Matice. Predavanje na univerzi: Ob 18. predava dr. Teodor Taranovski. Sport: Viličar SV: Mirja ob 15. na igrišču Mirje.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Piccoli, Dunajska cesta, Bačarič, Sv. Jakoba trg.

Film

Baron Trenk

Premijera v Kinu Matice. Ko je nekdo potoval cesarica Marija Tezija v spremstvu svoje dvorne dame po Hrvatskem, so jo v nekem gozdu nenadoma napadli cigani. Obkolili so njeno kočijo, premagali in zvezali voznika in spremstvo ter se že lotili obeh odličnih potnic z namenom oropati ju. Kar je nenadoma dosegla pomoč! Mlad, lep in postaven plemič je prihajal na iskanem konju s svojimi volaki in rešil obe dami iz nevarnega položaja. In ne samo to, že celo povabil ju je na svoj grad, kjer naj bi se nekoliko oddaljili, oddahnili od prestanege strahu in tudi nekoliko potrepčali.

Ta plemič ni bil nihče drugi nego znani naš baron Trenk, ki pa seveda cesarice Marije Tezije in njene spremstvovalke ni poznal. Poleg tega sta se obe dame predstavili z napačnim imenom sester Armreiter z Dunaja in tako so se vsi trije kmalu prav veselo, neženirano zabavali in končno še celo zaljubili. Dami sta namreč lepega viteza in kavalarja prav radi videli. Ob slovesu je baron Trenk ukradel cesarici celo poljub v zabavo za rešitev in pogostitev. Trenk, ki se je v cesarico skoro do ušes zaljubil, je mislil odnesti le na lepo Dunajčanko, ki mu je vzel njegov srčni mir in ravnotežje. Ni ga vdržalo dom in odstopoval je na Dunaj. Iskal je sestre Armreiter po vsem mestu, toda oče, katero je njegovo srce vedno klicalo, ni našel pod tem imenom. Končno mu je bila usoda naklonjena, toda — o groza — žena, katero je ljubil, je bila sama cesarica Marija Tezija!

In sedaj sledi razne galantne avanture, ljubimkanje in flirt na vse strani, pustolovščine, ki se dogajale na tedanjem dunajskem cesarskem dvoru. Film je zelo lep in to v prvi vrsti po zaslugi obeh igralcev v glavni vlogi. Barona Trenka predstavlja naš rojak iz Novega Sada Svetislav Petrovič. Po našem mnenju niso mogli čisti boljšega interpreta za to vlogo. Narodna noša tedanjih časov, razkošna uniforma avstrijskega polkovnika, vse to mu izvrstno pristaja. Tudi Lili Dagover je krasna, zelo rutinirana igralka. Njen sladek nasmehek, njene kretnje, zlasti prazor in ljubimkanje v postelji, njeno poljubovanje očara vsakega gledalca.

Film se predvaja istočasno z nami v Berlinu pod imenom »Der Oünstling von Schönbrunn«, seveda tamkaj kot tondim.

Lahka naloga.

— Prijatelj, povej mi, kako najhitreje sešteješ roge 300 volov. — Ne vem. — Tepec, seštej noge in deli to število z 2.

Danes zvečer godba s plesom. V hotelu BELLEVUE jutri običajni koncert

Fino domače kolone, krvave in jetrne klobase, pečene itd., izborna vina ter prvovrstna kuhinja. Pripravni klobki za razne prireditve, plesne šole, strelske večere itd. — Vino čez nilco Din 1.— ceneje. Priporočata se Abonentu se sprejmejo.

PERO in KATI ŠTERK.

V Sloveniji je okoli 3000 podzemskih jam

Društvo za raziskovanje jam v Ljubljani nadaljuje prihodnje leto z raziskovanjem Loškega polja — Obenem prične raziskovati podzemsko Ljubljano med Planino in Vrhniko

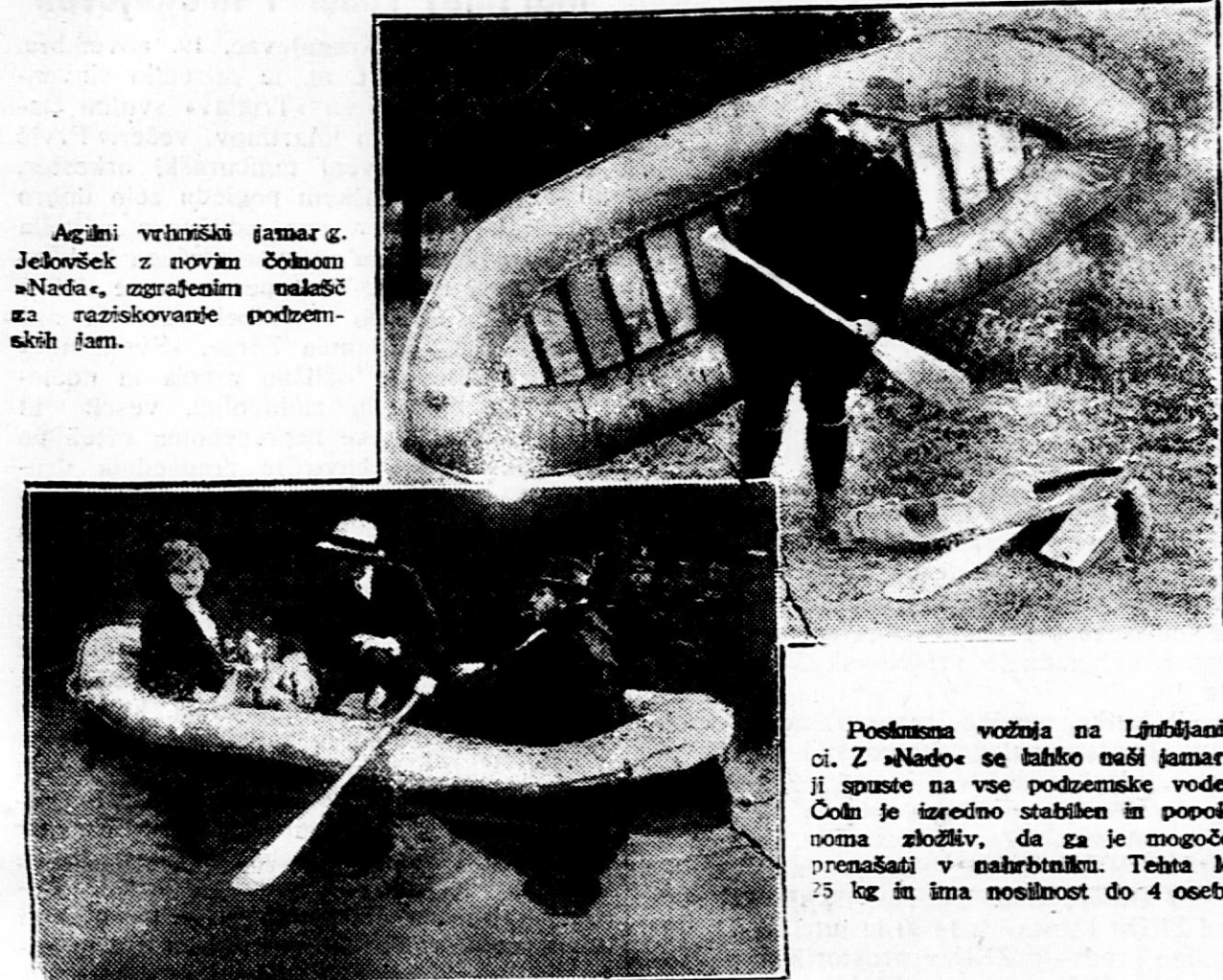
Ljubljana, 23. novembra.

Društvo za raziskovanje jam v Ljubljani se je ustanovilo leta 1910 in je ves čas do svetovne vojne zelo marljivo delovalo. Med vojno je društveno delovanje počivalo. Mnogi društveni člani so morali služiti vojaški oblasti, ki je iskala z njihovo pomočjo na soški fronti pripravi podzemskih jam za kaverne. Da je bilo njihovo delo v tem oziru nad vse uspešno, pričajo krvavi boji na tem bojišču. Opetovano je bil topovski ogenj na avstrijske postojanke tako močan, da je bil sovražnik prepričan, da ima pred seboj samo še kup razvalin. Čim je pa začel prodirati, so skočili na osuple sovražnike, kakor bi jih kdo pričaral, branilci in jih z lahkoto poglajali nazaj.

Program za raziskovanje jam

Društveno delovanje je počivalo tudi po vojni, dokler se ni l. 1925 obnovilo. Ker je že med vojno izgubil dragocen društveni material — na brže je v nemških rokah, — je moralo društvo znova začeti z raziskovanjem jam. Sestavil se je program, ki obsega naslednje točke, po katerih se jame preiskujejo:

1. Ime jame in morebitni sinonimi.
2. Topografija (lega po politični in orodnografski razdelitvi pokrajine, dostop, nadmorska višina vhoda).

Agilni vrhniški jamar g. Jelovšek z novim čolnom »Nada«, uspešno raziskuje podzemski jam.

Poslednja vožnja na Ljubljani. Z »Nado« se lahko vsi jamarji spuste na vse podzemne vode. Čoln je izredno stabilen in popolnoma zložitiv, da ga je mogoče prenašati v nahrbtniku. Tehta le 25 kg in ima nosilnost do 4 oseb.

3. Geologija.
4. Morfoloija (bližnja okoličina jame, opis tal, stropa, posebne tvorbe: kapniki, siza, ilovica, morebitna zveza z drugimi jamskimi sistemi).
5. Hidrologija (tekoče in stoječe vode: potoki, reke, jezera, tolmuni).
6. Meteorologija (temperatura na različnih krajih in različnih višinah).
7. Geneza jame.
8. Fosilni ostanki.
9. Živalstvo (živali in rastline na tleh, stenah in na stropu).
10. Jama in človek: 1. Prazgodovina in zgodovina. 2. Tradicije in pravilice o jami. 3. Izraba jame po človeku: a) ali se sedaj kako uporablja? b) ali bi se dala jama narodno — gospodarsko ali v vojaške svrhe izrabiti? (Ali ima npr. zemlja kako vrednost kot gnojilo? Obiskujejo jame turisti?) 4. Ali je jama ali del jame ali kaka biološka vrsta v jami potrebna zaščite v smislu varstva prirode?

Poplave na Loškem polju

Društvo za raziskovanje jam je od leta 1925 do danes napravilo 208 izletov in preiskalo 137 jam. Zbrana materijala, žal, se ne more publicirati, dokler se jame ne zaščiti. Zadevni pravilnik je sicer že sestavljen, a še ni potrjen.

Letos je društvo predvsem proučevalo vodovje Loško - Starotrškega polja in okolice. Studije so imele poleg znanstvenotoretičnega tudi narodno — gospodarsko ozadje. Loško polje trpi namreč pod silnimi poplavami, ki se ponavljajo vsako leto večkrat v nerednih presledkih. Škoda na njivah in travnikih je prav občutna. Na drugi strani pa so vse vasi na Loškem polju, in tudi samo mesto Lož, jako slabo preskrbljene s pitno vodo. Vasi uporabljajo večinoma vodo iz manjših studencev in vodnjakov, tudi kapnico in celo vodo iz potoka Obrha. Prebivalci nekaterih vasi so ob suši primorani donositi ali dovažati vodo iz dokaj oddaljenih studencev ali potokov. Te neugodne vodne razmere imajo tudi v higienskem oziru jako težke posledice: skoro vsako leto se pojavlja v posameznih vaseh trebušni legar. Gotovo bi se z napravo vodovoda za celo Loško polje gospodarske in higienske prilike znatno izboljšale.

V zvezi z vprašanjem melioracije polja in racionalne preskrbe vasi z vodo je društvo sporazumno s predstojnikom geografskega inštituta Ljubljanske univerze in z hidrotehničnim oddelkom pri velikem županu Ljubljanskem določilo naslednji delovni program: 1. Analiza nadzemske vodne mreže v celotni teritoriji ki teži proti Loškemu polju. 2. Ugotovitev podzemskih zvez med vodotoki s pomočjo barvanja z uraninom. 3. Raziskovanje vseh hidrografskega aktivnih jam v predelu med Lo-

skim in Orluškim poljem. 4. Nivelacija Loškega polja in tahimetrična izmera terenskega reliefa v periodično poplavljenem sektorju.

Raziskovanja so se vršila s podporo komisarija Ljubljanske oblasti in občine Stari trg pri Ložu. Program se ni mogel v celoti izvršiti, ker se je pričelo z rednim delom šele meseca avgusta in je nastopila nato izredna suša.

Nadzemske vodne omrežje

Izdelala se je topografska karta vseh studencev in vodotokov v teritoriji, ki teži proti Loškemu polju. Ta teritorij obsega vzadno pobočje Javornikov, severno pobočje Snežnika in kraje zahodno in južno od črte Prezid - Loški potok - Bloke - Žirovnica. Studenci so se preiskali po naslednjih točkah: imenu, legi, obliki in dimenziji, množini vode, kvaliteti vode: pitna ali nepitna, temperaturi vode, sedanjosti uporabi, že ugotovljeni ali domnevani zvezi z drugimi vodotoki, biologiji: favni in flori.

Podzemske zveze med vodotoki

Poskusi z barvanjem potokov so se morali večinoma odložiti na ugodnejši čas, ker je v mesecih avgust in september nastopila nenavadna suša. Obavljati se je samo potok Obrh pred jamo Golobino.

ski potok pri Prezidu, Bloščico pri Novi vasi, potok v Križni jami itd.

Glede preskrbe Loškega polja s pitno vodo bo treba točno izmeriti Križno jamo pri Ložu. Jama ima močan potok, katerega gladina leži kakih 70 m nad poljem. Vendar pa doslej splošno dostopni del jame za napravo vodovoda ne pride v poštev. Jama se pa ob potoku navzgor nadaljuje, in sicer baže proti vzhodu. Če bi se to potrdilo, bi bilo mogoče zajeti podzemski potok za vodovod. Jama, ki ima velike dimenzije, bo treba preiskati in izmeriti na večji dobro opremljeni (čolni, telefon) ekspediciji ob nizkem vodostaju. Najugodnejši čas bi bil pozimi, ker je tedaj nevarnost, da bi jih nepričakovana poplava ogrožala, najmanjša.

Tahimetrijska merjenja se bodo po možnosti nadaljevala prihodnje poletje. Po računu ing. g. Znidaršiča bo treba zanje približno 90 delovnih dni. Šele po tem bo mogoče izdelati podroben situacijski načrt Loško - Starotrškega polja.

Program dela v letu 1930.

Vseh podzemskih jam v Sloveniji je najmanj okoli 3000. Od tega je znanih komaj okoli 500. Dela za raziskovanje jam je torej še za več generacij. Društvo za raziskovanje jam v Ljubljani pripravlja sedaj sekcijo za Stajersko v Celju, dočim obstoji že ena sekcija, in sicer na Vrhniki pod vodstvom agilnega učitelja g. Michlerja.

Prihodnje leto prične društvo raziskovati poleg tekočih in stoječih vod na Loškem - Starotrškem polju podzemsko Ljubljano med Planino in Vrhniko, kjer se obetajo odkritja največjih in najlepših jam v Sloveniji. Odkritja bodo težavna, ker teče Ljubljana globoko pod zemljo. Pričakovati je, da bodo dohodi navpični in globoki. Ze odkrita jama Gradišnica pri Logatcu je npr. 250 m globoka; kakih 85 m je globina navpična. Takih znanih, a še ne docela raziskanih jam imamo mnogo. Največ se je ukvarjal z njih poškoni šumarski inšpektor ing. Putik.

Dočim imajo italijanska društva stotisoče lir na razpolago za preiskovanje podzemskih jam na Krasi in se vsa krasno udeležujejo, deluje naše društvo za raziskovanje jam skoro brez podpore javnosti in oblasti. Stroški za raziskovanje ene jame znašajo povprečno 6000 Din. Za raziskovanje celega Loškega polja pa je mogoče izdati društvo le 15.000 Din, od tega skoraj vse le za najbolj potrebni material. Če ne bi univerza posodila svojih dragih aparatov, se raziskovanje sploh ne bi moglo vršiti. Društveni člani delajo zastoni in plačujejo vse osebne stroške iz svojega! Skrajni čas je že, da se razmere v tem pogledu temeljito izpremenijo ter da pride društvo na ta ali oni način do prepotrebni denarnih sredstev, da bo moglo v polni meri vršiti svoje odgovorno delo.

Predsednik društva za raziskovanje jam je, kakor znano, vseučiliški profesor dr. Hadži, tajnika pa: dr. Roman Kenk, poštni ravnatelj v pokouju Alfonz Ravnikar in geograf g. Ilešič.

Podzemske jame in tujski promet

Prvi pogoj pri jamah, ki bi se izročile tujskemu prometu, bi bil, da se jame zaščiti. Doslej so izročene tujskemu prometu: Županova jama pri Grosupljem, jama pod Babjim zobom (ki pa je v zelo slabem stanju), in jame pri Kočevju. Vse te jame so stalno pod nadzorstvom in je dohod mogoč le z vodnikom.

V najkrajšem času bi se dala vrediti za tujski promet Križna jama, več kilometrov dolga, s krasnimi kapniki in lepimi podzemskimi jezeri. —k.

polkovno zastavo trak ČOS in izrekla s krepkim glasom geslo, uvezeno na tem traku: »Dospet neho klesnout!« (Zmagati ali pasti!). Po zahvali polkovnega poveljnika je pristopil k zastavi starosta brat Ozi in je v imenu JSS privezal nanjo trak v jugoslovenskih barvah. Njemu sta se pridružila še brata Zamojski in Vergun, nakar je bil oficijelni del svečanosti zaključen z jugoslovansko in češkoslovansko himno.

O tej slavnosti so odšli staroste slovenskih sokolskih savezov na Olšansko pokopališče, kjer so se poklonili spominu obeh velikih ustanoviteljev in položili vence in šopke na njih grob.

Popoldne je priredila ČOS v Tyrševem domu skupno prijateljsko kosilo, na katerem je prišlo do pomembnih manifestacij za zblizanje Sokolstva in vojske.

Poslana je bila tudi brzojavna brzojavka predsedniku republike in starosti ČOS bratu dr. Scheinerju.

— »Načrt za ustanovitev Tyrševoga telovadno-vzgojnega zavoda« je naslov publikacije, ki jo je izdalo češkoslovansko ministrstvo za narodno zdravje in za telesno vzgojo kot peti zvezek svoje »Knjižnice za telesno vzgojo«. Razpravo je napisal znani sokolski delavec profesor brat K. Weigner in podaja v njej podrobne načrte za ustanovitev takega zavoda. Četni upajo, da jim bo vsaj v drugem desetletju samostojnosti uspejo dobiti Tyrševu telovadno-vzgojno visoko šolo. Tudi pri nas je JSS še pred leti izdelal program za podobno visoko šolo in ga predložil na merodajno mesto. Kakor pa vse kaže, je vsa stvar srečno zapala.

Kdor oglašuje, ta nagraduje!

„Zdrav duh v zdravem telesu“
To je bilo geslo modri-
janov že pred
2000
leti

Tudi vi boste imeli zdravo elastično telo, če se boste umivali s čisto vodo in uporabljali dobro milo. Albus milo za umivanje, ki je izdelano iz naj-finejših surovin in se zelo peni osvetaži Vaše telo. Po uporabi Albus mila za umivanje, se boste počutili polni optimizma in samozvesti.

POIZKUSITE ŠE DANES

ALBUS
MILO ZA UMIVANJE

DOBI SE V VSAKI TRGOVINI

Nekaj o bedi in podporah

Občine ne morejo skrbeti za ljudi, ki po lastni krivdi zaidejo v bedo — M. kmetih primanjkuje delovnih moči, dočim jih je v mestih preveč

V številki 260. »Slov. Naroda« je niz člankov, katerih vsak razkriva kosček velikanske bede, ki vladá med različnimi sloji. V enem omenja pisec, da se večina podeželskih občin ne zveni za podpore potrebne nesrečneže, dasi so njih občani, niti nečijo poravnati podpor, ki so jih dale njihovim občinam druge mestne občine.

Je li res utemeljen očitke, da so kmečke občine brez vsakega socialnega čuta, brez ljubezni? Mislim, da tako sodbo zamore izreči le tisti, ki razmer v podeželskih občinah ne pozna.

Poglejmo nekoliko kmečko življenje in prilike, potem pa tiste ljudi, ki moledujejo za podporo po mestnih magistratih, katero pa le ti terjajo nazaj od dotičnih občin, kamor so pristojni prosilci.

Ne samo 8 ur, pač pa od ranega jutra do poznega večera gara in dela kmet dan za dnem. Dobiti pomoč, hlapca ali dekle, je pa že skoro nemogoče. Nihče neče iti na za hlapca, ne za dekle. Komaj šoli odrasli fantiči že govorijo: »Kmetu ne bom delal, naj ima le toliko, da si bo lahko sam delal. V mesto pojdem.« Mimogrede omenim, da sem tako govorjenje slišal na lastni ušesa. In gredo. Mnogi tudi zaslužijo; ta je v tovarni, oni zida itd. Kako pa večina živi? Kar med tednom pridobi, to gre v nedeljo po grlu, počeni že v soboto zvečer. Objestni, pijani počno stvari, o katerih rajne ne govorim. Tako gre teden za tednom. Na prstih ene roke pa jih skoro lahko prešteješ, ki ne zaslužijo samo, ampak tudi hranijo, ki žive kot živi mladenič in mož, ki hoče kaj imeti, ki si hoče priobiti svoj dom, četudi skromen ali vsaj kotiček zase in za družino. Pretežna večina pa je v prvem taboru. Tak zapravilivec in pijanec se nekega dne še oženi; zaslužek zapla naprej, rodi kopo otrok, ženo, ki hoče za deco kruha, pretepa, preklinja ves svet, nazadnje čisto obnemore — če ga že pred ne vržejo na cesto — in ni za nobeno delo več. Pa je beda neznanaka, vnebovptiča. In iščejo podpore. Ako jo dobe, jo terja magistrat od dotične občine nazaj. Ali morelo biti kmetje veseli takih elementov? Vse življenje so jih zaničevali taki ljudje, sedaj naj jih pa vzamejo še na svoje že itak preobložene rame?

Nesrečni so, a bede sami krivi; ne poboljšajo se niti v starosti, nasprotno postanejo navadno še zlobnejši, zato jim je tako težko najti usmiljenje. In takih ni malo. Teh se občine branjajo; branjati se dajati oziroma poravnati podpore za njih okrog po svetu. Ravno denar dá kmet najtežje, nima ga, zlasti danes ne. V bližini mest se že še dobi kak dinar, od mest oddaljeni pa z muko in težavo dobe dinar v hišo. Celo leto in še več čaka, da pride za prodajo kako živinče, za vino n. pr. v naši Priklji ne vpraša skoro nihče, isto je s pšenko, če že kak kupec pride, pa ponuja 1.50 Din za kg. Od kod naj pride poleg še denar? Mar iz davčnih uradov? Pa tudi domov, v domačo občino se take branijo sprejeti, dobro vedo, da so to ne samo telesni, nego še duševni reveži. V splošno in silno pohujšanje so vsej soseski. To je poglavje o možkih.

Nč bolje ni z našimi dekleti. Deklet ko cvetja — toda služkinje na deželi iščeš s trudom največkrat celo zaman. »V mesto grem, v hlev pa ne.« In gredo, v trumah že. Kam? V mesto pač... Od tu dalje pa je neskončen labirint, v katerem se jih izgubi nešteto. To poglavje bi bilo preobširno. Danes vidiš še devojko, komaj par let in pred tabo je nekaj, kar je komaj še človek, senca samo. Vendar pa še živa. Uničeno je življenje in zdaj kmet, kmetica, ki sem te nekdaj zaničevala s klobukom na glavi, pomagaj! Občina plačuj za mano! Bo kmet, trpin po volji? Resnično niso vse take; kakor med možskimi, tako so tudi med ženskimi take, ki si bodo niso same

krive. Usmiljenja vredne in potrebne so. A niti te, drugače povsem dobre ženske, večinoma nečijo na deželo; tu in tam bi občani radni pomagali, sprejeli tako žensko v oskrbo domače občine. Ta bi dal malo krompirja, oni fižola, skratka prehranili bi jo, zadovoljni, če bi jim pomagala to ali ono malenkost. Toda ne, na deželo ne, v mestu se tišči, blodi po ulicah v čudnem predpotopnem klobuku na glavi in pohaja na magistrat prosit podpore. Morda jo dobi, dobra ženska je, v bedo je zašla po nesreči, magistrat terja domačo občino za vrnitev, občina ne vrne, ker vrtni ne more, denarja ni. To pa ni pomankanje socialnega čuta, tu ni neusmiljenosti.

Življenjske prilike kmeta niso lahke, dohodki občin so majhni; to vemo mi, ki smo z dežele, najbolje in temu naj nihče ne ugovarja, najmanj kak dopisnik, ki po časopisju vzdihuje, da so podeželske občine brez socialnega čuta. Ne udirajj samo, poglej globlje, sveda ne smeš priti na deželo modrovat samo na vrt kake gostilne. Kdor je priden, pameten in varčen že izza mladih let, ne pride zlepa občini v breme. Razume se, da vse delovne moči ne najdejo zaposlenja doma, vsaj celotnega ne. Dejstvo pa je, da vladá po deželi, zlasti po nekaterih krajih v poletju občutno pomanjkanje delavcev, da o služinčadi sploh ne govorim več, ker je na deželo ni dobiti, ravno zato ne, ker vse na slepo srečo dere v mesta, največkrat večat bedo, množiti vrste brezposelnih in sčasoma čisto podivjanih, propadlih eksistenc, ki za posheno delo niti več ne marajo, pač pa ni varno pred njimi nič več niti imetje, niti življenje.

Težka je rešitev teh problemov, kako jih rešiti prav za prav že ne spada v moj članek, vendar pa naj mi bo dovoljeno povedati, kaj pravijo kmetje: »Kako in kje zaposliti vse brezposelne, o tem naj razmišljajo merodajni činitelji, vsaj nekaj zboljšati pa bi se gotovo dalo že s tem, da se s primerno naredbo zabrani ta sigurno prevelik pritisk deželanov v mesta, med tem ko na deželi primanjkuje že hlapcev in dekel. Nobena delovna moč v mesto, če nima zagotovljene zasluzka; gotovo se v domačem preživi lažje in ne propade tako hitro, kot v mestu. Gotove kaste delavskega stanu (n. pr. zidarje) naj se na primeren način prisili k varčevanju, da poleti, ko dobro služijo, ne zapravijo vsega, pozimi pa trpe bedo in so v breme drugim. Nekaj pa bi gotovo tudi koristilo, če bi se na delavce vplivalo tudi moralno, saj so nekateri prepuščeni čisto sami sebi, zlasti darji in armada navadnih delavcev. Bi bilo res neizvedljivo, da bi podjetja, ki zaposlujejo večje število delovnih moči, zbrala svoje delavce, recimo ob sobotah zvečer, ter jim preskrbela kakega predavatelja, ki bi jih dvigal in jim budil smisel tudi za kaj drugega, ne samo za opeko in pitje?« Rešitev bo treba najti; da pa je zabavljaje čez nesocialnost kmetov krivično, je jasno.

Fr. Č.

NOGAVICE, ŽIGOM

Kluc

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Dnevne vesti.

— Vse cenjene naročnike, ki se niso obnovili naročnine za tekoči mesec, in vse one, ki so z naročnino v zastanku, vabimo prosimo, da isto takoj poravnajo, in to po možnosti do konca tega leta, da olajšajo delo uprave. Vse one, ki bi do 28. novembra naročnine ne obnovili, opozarjamo, da se jim bo s tem dnem pošiljanje lista ustavilo, zato obnove naročnine pravočasno. Uprava Slovenskega Naroda.

— Promocija. Danes je bil na ljubljanski univerzi promoviran abs. pravnik K. v. s. Rudolf iz Roča — Istra za doktorja prava. Čestitamo!

— Konsulat Češkoslovaške republike v Ljubljani naproša trdke ter agente na področju davke banovine (Ljubljana, Maribor, Celje itd.), katere zastopajo poedine čl. tovarne in exportorje, da mu blagovolijo pisмено ali ustmeno sporočiti svoj, kakor tudi naslov dotične čl. trdke, ki jo zastopajo.

— Opozorilo vpojenim častnikom in vojaškim uradnikom. Uprava Uduženja vpojenih častnikov in vojaških uradnikov ponovno prosi vse častnike in vojaške uradnike naše vojske in mornarice, ki so bili vpojeni pred uveljavljenjem novega zakona o ustroju vojske in mornarice, naj takoj pošljejo Uduženju kopijo odloka, s katerim je bila določena pokojnina. Na kopiji naj vsak navede točen naslov. Vsaka malomarnost v tem pogledu lahko škoduje dotičnemu, ker se s tem ovira akcija Uduženja v prid vsem vpojenim častnikom in vojaškim uradnikom. Centrala Uduženja je v Beogradu, ulica Miloša Velikoga 14.

— Češkoslovaška Beseda v Nišu. Češkoslovski in njihovi prijatelji v Nišu so pokrenili akcijo, da se ustanovi Češkoslovaška Beseda, ki bi se pozneje pridružila Jugoslovensko - češkoslovaški ligi. Pripravljeni odbor je za pripravo vse potrebno za ustanovni občni zbor, na katerem se bo konstituirala uprava. Ustanovni občni zbor se bo vršil jutri. Namen Češkoslovaške Besede v Nišu bo, delovati za zblizanje obeh narodov.

— Društvo prijateljev Anglije v Jugoslaviji. V Zagrebu se je ustanovilo društvo prijateljev Anglije, ki je že začelo poslovanje. Za častna člana sta bila izvoljena inicijator ustanovitve dr. Seaton Watson in angleški konzul v Zagrebu Bullock. Društvo izda v kratkem brošuro o Angliji. Namen društva je, informirati angleško javnost o naših, našo pa o angleških razmerah.

— Menični zakon in čekovni zakon z dne 29. novembra 1928. Z opazkami opremil univerzitetni profesor dr. Milan Škerlj. — V Ljubljani 1929. Založila Tiskovna zadruga — strani 324. Velja brušir. 100 Din, v platno vezan 116 Din, poštnina 3 Din. Ljubljanski vseučiliški profesor dr. Milan Škerlj je priredil za Tiskovno zadrugo naš novi menični in čekovni zakon. Opremlil ga je s kratkimi na zakonsko besedilo navezanimi tekočimi opazkami, ki naglašajo razlike od sedanjih zakonov in tolmačijo pomen posrednih zakonskih določb in izrazov, ter opozarjajo na zvezo posrednih določb z drugimi določbami meničnega in čekovnega zakona in ostalih še veljavnih ali vsaj že objavljenih zakonov, ki se tičejo meničnega in čekovnega prava. Na izvršno delo opozarjamo vse prizadete kroge, praktične pravnike, denarne zavode ter trgovce in obrtnike. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

— Trgovci. Jugoslovenska Matica je izdala leta nove lične Miklavžve, božične in novoletne razglednice, ki so delo naših umetnikov in naših tiskaren. Prosimo vse trgovce, da jih zahtevajo na ogled in si jih nato nabavijo v primerni množini. Javnost jih bo rada sprejela, ker ji je znano, da s tem podpira narodno-obrambno delovanje Jugoslovenske Matice. Popust bo znan. Naročila pošiljajte Jugoslovenski Matici, Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

— Slovenci v Ameriki. V Pueblo, država Colorado, je umrl po dolgi in mučni bolezni Janez Muc v starosti 46 let. Zapustil je ženo in pet otrok. — Pri gašenju se je v Chicagu nevarno opeklo slovenski gasilec Alojzij Duler. Prepeljal so ga v bolnico. — V Chicagu je umrl v starosti 46 let Marko Oberman. — V Kansas City je preminula Slovenka Novakova. V Ameriki je bivala 25 let. Zapustila je moža in pet sinov. — Pri volitvah v Clevelandu je bil v občinski svet izvoljen Slovenec Janez Mihelič, ki je dobil nad 2000 glasov, dočim so štirje slovenski kandidati radi razcepjenosti glasov propadli. — Tudi v Lorainu je bil izvoljen Slovenec Leo Virant v občinski svet.

— Bled. Jutri popoldne ob 3. bo v Sokolskem domu mladinski predavanje. Predava gosp. Vladimir Kravos iz Ljubljane o odkritju Amerike. Predavanje s skioptičnimi slikami. Po predavanju lepa pravljica »V deveti deželi«. Ob 4. se vrši predavanje za odrasle, in sicer o Japonski. Tudi to predavanje s lepimi skioptičnimi slikami. Vstop prost.

— Miklavževim darilom prilozite lepo Pavčičevo zbirko ljubkih slovenskih narodnih pesmi za en glas s spremljevanjem klavirja. Cena Din 12.—. Napredaj po vseh knjigarnah. Naročila na Založbo »Jug«, Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

— Vremenska poročila JZSS: Kranjska gora temperatura —4, smuka šele pri koči na gozdu, 30 cm snega, na Vršču 50 cm, na Slatni 20 cm, pri Tamarju 50 cm, na Peči 70 cm, povsod pršič; Mrzli Studenec —4, snega brez podlage 20 cm, smuka neugodna; Kravace —6, snega na podlagi 60 cm, smuka dobra, sneg pršič; Velika planina na zmrzni podlagi 40 cm, 17 cm pršiča, vreme jasno, smuka prav dobra.

— Primorci, Jugoslovani. Jugoslovenska Matica je izdala razglednice Vladimirja Gortana in posebej še večjo okroglo sliko s portreti tega mučenika in njegovih štirih tovarišev. Vsem, ki jih je pretresla grozna obsedba teh mladih fantov, priporočamo in pro-

si, da si nabavijo te razglednice in slike. Izkupiček je namenjen plemenitim narodno-obrambnim ciljem in za podporo revnim emigrantom iz Primorja. Razglednice so po 2 Din, okvirne slike po 10 Din. Naročila se pošiljajo na Jugoslovensko Matico v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/II.

— Zakup kolodvorske restavracije v Suhotici. Direkcija državnih železnic v Suhotici odda 14. decembra kolodvorsko restavracijo v zakup na javni dražbi.

— Dr. Cerinove pesmi »Milijenci in »Is vrela ljubav« so salonskim orkestrom zelo hvaljena koncertna točka. V omenjeni zasedbi je šlo več izvodov že v Nemčijo, tako bodo tudi tuji spoznali naše lepe narodne pesmi.

Premijera vefilma iz življenja sibirskih kaznjencev in krvoločnih nasilnikov!

O-K-O-V-I

Strašne muke večno vzkovanih kaznjencev, ki v potu svojega obraza grade sibirsko železnico. Ljubezen mladega kneza do lepe Marie, hčerke kaznjence. Upor sina zoper očeta-guvernerja, ki hoče lepo Marie zase. Maščevanje njenega očeta. Priprave za atentat... In tako dalje. Do skrajnosti napeto delanje. Preskrbite si pravočasno vstopnice.

Ob 4. ¼ na 7. ¾, 9. uri.

Telefon 2730. KINO LJUBLJANSKI DVOR

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo megleno in oblačno vreme. Tudi večeraj je bilo po vseh krajih naše države megleno in oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 18, v Skoplju 16, v Beogradu 13-8, v Zagrebu 9, v Ljubljani 8-2, v Mariboru 8 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768.6 mm, temperatura je znašala 6 stopinj.

— Originalen cigan. Pred novoseadskim vzklicem sodiščem se je te dni zagovarjal cigan Jurij Radu, glavar roparske tolpe. Radu je bil radi 39 vlomov in 3 poskušanih umorov obsojen pred sodiščem v Bečkerku na 12 let ječe, njegovi tovariši pa od 8 mesecev do 6 let. Seveda so se cigani pritožili. Pri vzklicni razpravi se je pa zagovarjal samo Radu. Zatrjeval je, da je nedolžen, krivil je z rokami in klical vse svetnike na pomoč. Predsednik ga je opozoril, da je na policiji vse priznal, na kar je cigan dejal, da so ga tepli in je moral priznati. Na vprašanje, če se mu kaj pozna, da so ga tepli, je cigan odgovoril, da ne, pač pa radi pretepanja močno kašlja. Vzklicno sodišče je potrdilo obsodbo s pripombo, da se mu pemesečni preiskovalni zapor šteje v kazen. »To ni mogel«, je krivil cigan in si brisal solze. »Ali nisi zadovoljen z obsodbo?« ga je vprašal predsednik. »Nisem kriv, je dejal cigan, če mi pa vstejete preiskovalni zapor v kazen, sem pa zadovoljen.«

— Tragična smrt. Radi zadnjih nalivov so Kupa in vsi njeni pritoki močno narasli. Pri selu Dužice je potok Kalinovič narasel na 5 metrov. Te dni sta se hotela logarja Franjo in Ivan Gjurakovič, rodod brata in zaposlena na vladelinstvu grofa Thurn-Taxisa, s čolnom prepeljati preko potoka. Sredi vode se je čoln nenadoma prevrnil in oba sta padla v vodo. Posrečilo se jima je sicer oprjeti se prevrnjenega čolna, vendar je starejši brat Franjo, ki je imel hudo srčno napako, utonil, dočim se je mlajši rešil. Franjo je zapustil vdovo in šest nepreskrbljenih otrok.

Zobni atelje

Josip Kovač

se je preselil s Sv. Petra ceste na Miklošičevo cesto 18

— Zločin na poroki. V Beljakovih pri Mostaru se je te dni oženil Ivan Dragičević. Po poroki je bila vesela svatba, na katero je povabil poleg številnih gostov tudi Nikolo Vagina. Ta je bil ves čas dobro razpoložen, nenadoma pa je potegnil samokres in začel streljati med svate. Posetnikov sin Božo Sego je bil na mestu mrtve, nevesta Anica je bila težko ranjena, pa tudi njena brata Gašpar in Grga Ostojič sta bila nevarno obostreljena. Peta žrtev očitno doblaznega atentatorja je bil Gjuro Pavlovič, ki je bil ranjen v prsa. Po zločinu je ubijalec pobegnil, toda orožniki so mu že na sledu. Vzrok je bila baje ljubosumnost. Nikola je namreč poprej hodil za Anico, ki se ga je pa kmalu naveličala in se poročila z drugim. Zato je sklenil osvetiti se in je svoj namen res izvršil.

— Žrtev avtomobilske nesreče. V Omišu je te dni pred Sokolskim domom avtoobus bratov Stanič povozil 19letnega Ivana Milinoviča. Avtomobil mu je šel čez glavo in ga težko poškodoval. Nesrečnega mladeniča so prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— Tiluz v Beogradu. Ker se v Beogradu širi trebušni tifus, se je sestala komisija, ki je ugotovila, da so bili letos od 1. januarja do 20. novembra prijavljeni 303 slučaji tifusa, med temi 15 smrtnih. Lani v istem času je bilo 237 slučajev, od teh 28 smrtnih. 20. t. m. je bilo v beograjskih bolnicah 110 bolnikov.

— Pri slabem počutju je naravna »Franz-Josef« grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo tekoče in ožee zanesljivo koristijo že male količine. Dopsi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje Franz-Josef-vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in špeciarijskih trgovinah. 1/L

— Pisarna Podporne družva slepih v Ljubljani se je preselila v Klučavčičarsko ulico št. 3. II. nadstropje. Vhod Mestni trg 22. ali Cankarjevo nabrežje 13. Podpirajte zlasti sedaj najbednejše slepce. 6-L

Iz Ljubljane

—lj Novinarski koncert na praznik ujedinenja 1. decembra v veliki dvorani hotela Union, je edina prireditev, ki zbere vso Ljubljano. Zaradi proslave narodnega praznika. Koncert nudi vsako leto senzacijo in je vedno na najvišji pri nas dosegljivi umetniški stopnji; v polni meri pa pridejo na svoj račun tudi oni, ki se hočejo dobro zabavati. Ni večje atrakcije v letu kakor je novinarski koncert. Ta prireditev je v pravem pomenu besede demokratična, saj pride poslušat pevke in pevce tudi vse članstvo nastopajočih društev, deco pa vse sorodstvo do devetega kolena z botri in botricami. Kdor hoče torej vso Ljubljano spoznati tako, kakor je, gotovo ne bo manjkal na novinarskem koncertu.

—lj Ljubljanski obrtniki se vabijo na ustanovni občni zbor »Obrtniškega društva« v Ljubljani, ki se bo vršil v soboto, dne 30. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji »Zvezda«. Vabljeni vsi obrtniki, tudi tisti, katerim bi se event. prezrlo poslati vabilo. —lj Materinski večeri v zavodu za »dravstveno zaščito mater in dece« v Ljubljani. V okviru lanskih materinskih večerov z obširnimi sporedi in razgovori z materjo se prične 27. t. m. točno ob 20 zopet v letošnji sezoni večeri, ki trajajo 1 uro. Na sporedu so govori in razgovori iz vseh panog življenja. Sodelujejo razni strokovnjaki iz teologije, zdravstva, gospodinjstva, pedagogike itd. Dne 27. novembra govori dr. Draga o temi: »Mama zakaj in kako.«

—lj Akademsko društvo »Jadrade« priredi v ponedeljek 25. t. m. ob 8 zvečer v areni Narodnega doma predavanje urednika g. Antona Podbevška o panevropejskem gibanju.

—lj Siguren nastop doma in v družbi, govori prof. O. Šest. Osnovna obščina, da se vrši tretji večer v ponedeljek, dne 25. t. m. ob pol 19. uri v dvorani Delavske zbornice, vhod Miklošičeva cesta, pr. 11. Prispelavek za kurjavo in razsvetlavo 3 Din — T. K. D. Atena. 657/n

—lj Redni občni zbor starešinske organizacije »Preporoda« se bo vršil v ponedeljek, 25. t. m. ob 20. v areni Narodnega doma, Tomjanova ulica 3.

—lj Opozarjamo na jutrišnje razstavo na Aleksandrovi 16. P. Magdič.

Smučarji

L-a modri loden
dobite pri
manuakturi

Rekord

Selenburgova ulica št. 4
Kreditni sistem!

—lj Soča. Predavanju, ki se bo vršilo danes ob 8.30 zvečer pri »Levu«, je naslov: Dr. Jan. Ev. Krek. Predaval bo g. profesor Dolenc Ivan. Člani in prijatelji društva vabljeni.

—lj Razstavo pri Kettelu v nedeljo, 24. novembra res ne zamudite ogledati! 130/L — Najfinše angleške kamzane, črne, marenge, modre itd. za večerne obleke ter za smokinge k predstojeli plesni sezoni nabavite najugodnejše pri Novaku. Kongresni trg 15.

—lj Lutke, punčke, raznovrstne, popravljamo. Istotam zaloga kovinastih glav. — Koler, Stari trg 6 655/n

—lj Uprava našega lista je prejela za bedno Avgusto Zalokar 20 Din, katere je daroval neimenovani. Srčna hvala!

—lj Otočje Bali. (Na)noviški filmski spored ZKD.) Danes ob 14.30 in jutri ob 11. dopoldne predvaja ZKD v prostorih Kina Matice film Bali, ki je za Ljubljano noviteta in senzacija v kulturnem pogledu. Film vodi gledalca daleč na Daljni Vzhod, na Male Sunda otoke. Tropično rastlinstvo, bujna vegetacija, eksotično živalstvo, tamnošnje prebivalstvo s svojimi najčudovitejšimi šegami, vse to bo zanimalo staro in mlado. Film se istočasno predvaja tudi po domaški Uraniji in veliko število posetnikov pri dnevnih predstavah pričja, da je film res zanimivost prve vrste. Solska mladina, dijaštvo in vsi ljubitelji lepih kulturnih filmov bodo tedaj prav gotovo prišli na svoj račun in naj tega sporeda nikakor ne zamude.

—lj Pri Tičku na gričku v nedeljo domače krvave klobase in purani. Točilo se pristna štajerska in dolenska vina. Na razpolago pianino v novo urejenih gostilniških prostorih. 659/n

—lj Prašček na raznju. Gostilna »Napoleon«. 656/n

Iz Celja

—c Dežurno lekarniško službo v Celju ima od danes do vključno petka, 29. t. m. lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

—c Najden denar. Neka gospa je našla v Aleksandrovi ulici v četrtek popoldne manjšo vsoto denarja. Izgubitelj naj se zglozi na celjski policiji.

—c Zadnje potopno zasedanje prične v Celju v ponedeljek 2. decembra. Po dosežanem razporedu, razpisane so šele 3 obravnave, bo trajalo zasedanje le dva dni, najbrže pa bo tekmo prihodnjega tedna razpisanih še nekaj razprav.

—c Pregled mer in meril v Celju se bo vršil potom tukajšnje kontrole mer in dragocenih kovin v dnevih od 25. do 30. novembra. Obrtniki naj pošljejo svoje mere in merila v zgoraj omenjeni urad v Celju in v sledečem vrstnem redu: Obrtniki z začeto črko priimka A—D dne 25. t. m., od E—H dne 26. t. m., od I—L dne 27. t. m., od M—P dne 28. t. m., od R—S dne 29. t. m. in od T do konca dne 30. t. m.

—c Nedeljska nogometna tekma v Celju. Jutri popoldne se bo vršila v Celju prijateljska nogometna tekma med prvimi B-teamom ljubljanskega ŽSK Hermesa in tukajšnjim I. moštvom SK Olimpa iz Gaberja.

—c Celjska porota. V ponedeljek 2. decembra se prične pri okrožnem sodišču v Celju zimsko potopno zasedanje, za katero so bili te dni izrečani potorniki.

—c Oj ta alkohol! 32letni delavec Ivan K. iz Gaberja je imel v nedeljo svoj dan. Na vse zgodaj se ga je že pošteno nalezlo. Ker je ob pol osmih jutraj v neki zajtrkovalnici sredi mesta razgrajal in nadlegoval goste, so poklicali stražnika, ki je odvedel Ivana v zapor. Tam je »prenočeval« do 13. ure, nakož se ga poslali domov.

—c Umri le v ponedeljek 18. t. m. v Celju znani celjski obrtnik, lončarski mojster g. Mihael Altziebler v visoki starosti 80 let.

Modna razstava

Jutri, v nedeljo, dne 24. t. m. priredi občezna trdka A. Sinkovec nasl. K. Soss, Mestni trg 18-19, splošno razstavo svoje bogate zaloge in zlasti modnih novitet za nastopajočo sezono.

Tvrdka, ki je po pravici že davno zaslovela zaradi solidnosti in izredno bogate izbire svojega blaga ter točnosti postrežbe, je ena najpopularnejših, obenem pa tudi najnaprednejših modnih trdk v Ljubljani ter skuša, v kolikor to dopuščajo naše razmere, dvigniti svoje poslovanje na višino, ki jo opažamo v trgovinah velikih mest. Tako je bila trdka A. Sinkovec nasl. K. Soss prva, ki je pred leti nastopila s splošnimi razstavami, ki so v Ljubljani upravičeno vzbudile občno pozornost ter žele vsestransko priznanje občinstva. Tudi v estetskem oziru se more reči, da je na visoki, saj ji je žirija za ocenjevanje izločilo že dvakrat naklonila prvo priznanje.

Kakor obetajo priprave, bo nedeljska razstava razprostrla pred občinstvom vse krasoto letošnjih modnih novitet v prav okusnem aranžmaju. Na razstavi bodo zastopani damski in moški modni predmeti od najfinših pa do najcenejših, a vendar solidnih kvalit.

Tvrdka je uverjena, da bo ustregla s to razstavo vsem slojem občinstva, ki se bo v nedeljo lahko temeljito informiralo o razstavljenih predmetih samih, kaj si bo najprimerneje omisliti za nastopajočo sezono, zlasti za Miklavža in Božič.

Razstavo priredi trdka v prostorih moškega in ženskega oddelka. 658-n

Martinov večer v Kragujevcu

Kragujevac, 19. novembra.

V soboto 16. t. m. je priredilo slovensko kulturno društvo »Triglava« svojim članom in prijateljem Martinov večer. Prvič je nastopil društveni tamburaški orkester, ki se je v umetniškem pogledu zelo dobro afirmiral. Orkester ima odličnega učitelja g. Mohoriča, ki mu gre vsa zasluga in hvala za prvi uspeh. Tudi pevci so se dobro izkazali in odlično so zapeli »Jaz bi rad rudečih rož«, »Planula Zora«, »Sveta noč« itd. Prireditelj je odlično uspešni in udeleženci so bili zelo zadovoljni, veseli in razigrani, saj so se neprenehoma vrteli po plesišču. Med zabavo je predsednik društva »Triglava« g. France Staler v kratkem humorističnem govoru obudil spomin na Martinovo gos, ki je na Martinovo junakinja dneva. Martinovanje je naš lep narodni običaj, ki nas spominja na težke čase turških vpadov v naše dežele. Tudi med Triglavci se je prikazala lepo dišča gos, kateri so zavili vrat tamburaši, ki so bili tako srečni, da so jo zadel pri srečolovu.

Na Martinovem večeru sem imel tudi priliko govoriti s pevovodjo g. A. Kostrinom. Doma je iz Kanala na Goriškem, kjer je začel študirati glasbo. Pozneje se je preselil v Gorico, da nadaljuje študije. Postal je odlični glasbenik, ki je po očetovi smrti vodil v Kanalu cerkevno petje in kanalski pevski zbor, dokler ni moral bežati. Zadnjič, ko sem bil na njegovem tukajšnjem stanovanju, mi je pokazal tudi fotografije svojih pevcev iz Kanala. Med pogovorom mi je povedal, da namerava prirediti v kratkem veliko pevsko turnejo v Cuprijo, Jagodino in Kraljevo. Poprej pa hoče še razširiti moški zbor z damami in dekleti.

Iz vodilnih krogov »Triglava« sem zvedel, da mislijo tu ustanoviti z državno pomočjo slovensko manjšinsko šolo, kajti slovenskih otrok je v Kragujevcu dovolj, da bi lahko imeli svojo šolo. Učiteljico Slovence v Kragujevcu že imamo v osebi mlade, simpatične gospodične Kostrinove, ki je prišla sem s svojim očetom iz Kanala. Študent Telatko je zbral svojo 32 strani obsegajočo pesniško zbirko »Vagabund«, ki jo namerava izdati v prihodnjem mesecu agilno društvo »Triglava«.

Toliko za danes o življenju Slovencev v Kragujevcu. Prihodnjič kaj več. A. P.

Nova muzika II-5

Pravkar izšla številka »Nove Muzike« prinaša v literarni prilogi članke M. Požajca, I. Karline, K. Sancelca ter razne glasbene zanimivosti. Od skladateljev so zastopani: M. Bravničar, M. Tome, S. Osterc in v »Mali N. M.« Emil Adamič. — Bravničarjeva »Studija« na oštinatni bas je sicer solidno zgrajena, vendar radi akromne oštinatne figure, ki sestoji iz dveh polovicih, monotona, — kajti nastopita devetindvadesetkrat po vrsti. In to vedno v isti harmonizaciji. Tončev »Rondo« me je razveselil po formalni in invencijski strani. Dve violini in klavir si pripeno oddajajo domialeke, obe violini sta pisani povečini paralelno, kar pa tej skladbi ni v kvar, ampak le olajša njeno študiranje. Forma je A B A ter srednji stavek B prijetno kontrastira z zunanima. Tudi konec prinaša močno in učinkovito gradacijo. — Adamič je prebričl pesmi. (»Biba leze«, — »Zajček je lepa reč«, — »Micika majčkenat«, — »Zabalka« in »Mickina žlahtac«). Dejal bi, da smo z njimi dobili slog otroških pesmi. Cim manj težko, cim manj umetniženja in čim manj vertikalnih not, zato pa toliko več invencije, segavosti, pestrosti in otroške neposrednosti. To so najboljše otroške pesmi, kar jih premoremo. Tako, in samo tako si predstavljamo moderno otroško pesem. Posebno mi ugaja prva in četrta pesmica. Upam, da jih kmalu slišim na kakem koncertu, — tudi odraslim so muzikalno primerne.

Slavko Osterc.

V družbi.

V družbi nanese pogovor na ljubezen in zakon. Mlad zakonski mož pravi: — Zaljubljen sem bil v svojo ženo kakor maček, obletaval sem jo kakor metulji, v ljubezni sem bil kakor b. zvest kakor pes, v splošnem pa bedast kakor osel.

Moda in ženski kotichek

Zakaj nimamo časa

Ni čuda, če nima časa žena, ki ima poleg gospodinjstva še poklic, pač pa je čudno, da nimajo časa večina naših onk, ki so zaposlene samo v gospodinjstvu. Vzrokov je več. Slaba organizacija dela, nespretnost ali pretirano pikolovstvo v delu, nepotrebno zapravljjanje časa ali pretirane zahteve rodbine ohranjanja družbe. V zadnjem primeru, ki ni redek, ne preostaja drugega, nego odpovedati se družbi, kolikor gre v škodo gospodinjstvu, in prepričati rodbinske člane, da so njihove zahteve razmeram neprimerne. Velika krivda zadene v tem primeru mater, da ni vzgojila otrok tako, da bi nemogočega ne zahtevali in da bi ji v gospodinjstvu po možnosti pomagali. Tudi mož se je v tem pogledu večinoma vzgojil. Najeti služkinjo ni pametno tam, kjer je treba štediti, pač pa so priporočljive tje moči tam, kjer rodbina v izdatkih ni omejena. Žena dobi s tem pomoč, ki jo navadno nujno rabi.

V normalnih razmerah je nesporno, da lahko žena sama vedno gospodinjstvo, ne da bi se preveč izčrpala. Treba si je v prvi vrsti pravilno razdeliti delo in opraviti ga hitro, točno in pravočasno, obenem pa računati tudi z izrednimi okolišninami. Princip gospodinjstva mora biti opraviti vse delo dopoldne, če se le da. Popoldne naj bo namenjeno počitku, izprehodu ali zabavi. Toda dopoldne se konča za večino žen ob dveh ali treh, ko pride mož iz pisarne k obedu. Pod počitkom in zabavo je razumeti tudi razna ročna dela, katerih ne moremo pristižati k delu kot takemu. Vsakemu delu mora biti odmerjen določen dan, pranje, likanje, pospravljanje, pa tudi posetom in izprehodom. Treba je razlikovati med nujnim in manj važnim delom, katero lahko brez vsake škode preložimo. Treba je pravilno določiti, koliko dela moremo opraviti ob določenem času, nikoli se pa ne smemo lotiti dela, za katero nimamo dovolj moči ali spretnosti. Bolje je dati perilo v pralnico ali perici, kakor tamariti, koliko je z njim dela ali odlasati s pranjem, dokler se ne nabere toliko, da je treba prati po več dni. Izdatke za pranje perila si lahko gospodinja prihrani drugje. Nespretno je tudi peči razne slaščice in torte, če nismo dovolj izveščani. S tem izgubljamo čas in zapravljamo denar. V takem primeru je pametneje kupiti slaščice in torte v slaščičarni ali pa zadovoljiti se z navadnim pecivom. Celo spretna gospodinja pogosto kaj kupi, da po nepotrebnem ne izgublja časa. Marsikatero pecivo je doma spečeno najmanj tako drago ali pa še dražje, kakor kupljeno.

Dela dvomljive vrednosti opravlja žena, ki nima smisla za smotrno gospodinjstvo ali pa ji manjka potrebna strokovna izobrazba. S tem izgubi mnogo časa, pa tudi denarja. Koliko se nekatere gospodinjke ukvarjajo z raznimi ročnimi deli, ki bi moral biti za zabavo, kajti vse to se da vedno mnogo ceneje kupiti. Kar se tiče dnevnih razdelitve dela, je zelo dobro, če gre žena nakupovat zgodaj jutraj. Mnoge trgovine se odpro tako zgodaj, da je že vse preskrbljeno, predno odide mož v službo. To je velikega pomena za slabo vreme ali če so v rodbini otročiči, ki jih ni mogoče pustiti brez nadzorstva. Posodo pomiva praktična gospodinja samo enkrat na dan. S tem si prihrani mnogo časa. Toda umazana posoda ne sme strašiti po vsem stanovanju. Posoda se umiva navadno po kosilu, ko je je največ in ko imamo pri rokah toplo vodo, seveda če ne kuhamo na plin. Praktična gospodinja se izogiba preprostim pomenkov s sosedi, ogledovanja izloz in čitanja pri delu. Tudi neprestano predelovanje oblek pomeni izgubljati čas, ki ga lahko porabimo za kaj boljšega. S poenostavitvenjem in omejitvijo dela v gospodinjstvu pa ni pametno opustiti ženo za delo izven doma, če gmotni položaj te, ga nujno ne zahteva. V takih primerih trpi rodbina. Smotrno poenostavljenje domačega dela ima pa lahko velik vpliv na po-

vzdigo nivoja rodbinskega življenja, če posveča žena prosti čas svoji izobrazbi, rodbini in razvedrilu tako, da si dolgo ohrani moči in ima vedno veselje do dela.

Vsem je ustrezno

Dolga krila odločno pomenijo revolucijo v modi, kajti dame so bile tudi na večernih prireditvah vajene prostega gibanja. Jasno je pa tudi, da dolgo krilo bistveno izpremeni vso žensko silhueto in značaj njene obleke. Zanimivo je, da se na modo dolgih kril najbolj jeze one dame, ki bi ji morale biti v prvi vrsti hvaležne in sicer zato, ker jim zakriva meča in preveč okrogle oblike. V borbi za kratka krila so se dame tako razvzele, da so popolnoma pozabile na znatne nedostatke. Na drugi strani pa morajo tudi priznati, da so pogosto hotele imeti prekratka krila. Pomislimo samo na vsa ona ne preveč mikavna kolena, ki so jih dame zadnja leta kazale svetu. Le malo je bilo pametnih, ki so vedele, da biti moderen še ne pomeni pomanjkanje takta napram okolici.

Kljub vsem tem nedostatkem so pa vse dame navdušeno nosile kratka krila zvečer in jutraj in ženska meča so bila nekogibno dopolnilo vsake velike toalete. Zdaj pa naenkrat dolga krila! V Parizu so prišla kakor panika in vse Parižanke so se prestrašile. Začudenost se je vpraševale, ali bodo zopet sužnje raznih volanov, ki so jih ovrli v hoji in dvigal prah. Nekatere to res verjamejo in poslušno naročajo dolge vlečke. Parižanke so pa v splošnem sprejele dolga krila s primerno rezervno. Vsi veliki modni saloni so sicer prinesli v svojih kolekcijah do tal segajoča krila in še vlečke povrh, vse elegantne obleke se dotikajo tal ali pa so oddaljene od njih samo nekaj centimetrov, toda vedno gre za svečane toalete za velike plesje, za čajanke na poslastičnih ali za razkošne večerje v najboljših restavracijah. Krila, ki jih nosijo dame čez dan, pa ne segajo do tal, temveč imajo samo nekaj res, ki presegajo bivo dolžino. Nobeni elegantni Parižanki ne pride na misel nositi na ulici dolgo krilo, katero je treba med hojo dvigniti. Tem manj se nosijo dolga krila na izprehodu ali na

potovanju. K vsaki dopoldanski obleki je predolgo krilo proti smernicam letošnje mode.

Dopoldanski kostumi in plašči so se pa nekoliko podaljšali. Če hočemo biti elegantni, morajo segati do polovice meč ali pa še nižje, vendar pa ostanejo stalno kratki. Sportne obleke pod plaščem so lahko še krajše, vendar pa morajo v vsakem primeru segati nekaj centimetrov pod kolena. Na tem principu stoji vsi veliki modni saloni in dobro informirani modni žurnali. Isto velja za popoldanske obleke. Pod nobenim pogojem se ne sme elegantna dama pojaviti popoldne v obleki, segajoči do tal. Pri popoldanskih oblekah sme segati do tal samo nekaj res ali del krila, celotni vtis pa mora biti kratek, kar pomeni, da sega krilo do polovice meč. Velike večerne toalete imajo vlečke, pa tudi te so samo dekoracija za nekaj minut, ker so samo pripete h krilu, kakor podaljšani del krila, ki ga dama odnese in nosi čez roko, kadar pleše. Elegantna dama torej ne nosi krila do kolen, pa tudi ne do tal segajoča. Tako je letošnja moda ustregla vsem onim, ki se težko ločijo od dolgih kril, in onim, ki rade s kratkim krilom zataje nekaj let.

Kdo resnično ljubi?

Ramon Novarro je dejal, da je romantika umrla v žepu, ko se ljubezen ženskam ni več zdel resna. Ta izjava je povzročila posebno v Ameriki hudo debato o tem, kdo ljubi iskreneje in kdo vzame ljubezen resno, moški ali ženske. V debato so posegli v prvi vrsti filmski igralci in igralke in v naslednjem navajamo njihova mnenja. — Ne mislim, da se moški in ženske tako razlikujejo, da bi bila med njihovimi čustvi velika razlika, — pravi Claire Winorova. — Za nekatere moške in ženske je ljubezen najvažnejše v življenju. Drugim je samo hrepenenje po bogastvu in slavi. V prejšnjih časih so umirala dekleta s strtimi srci, moški so se pa spoprijemali v dvobojih in umirali za izgubljeno ljubezen. Zdaj je te romantike konec.

— Ne trdim, da ženske glede zvestobe prekašajo moške, mislim pa, da je njim ljubezen mnogo važnejša, — pravi Lila Lee. — Že od pamtiveka si ženske prizadevajo biti dražestne, da si pribore moška srca. Nobeni bi ne smeli reči, da je stara devica.

Ronald Colmann trdi, da so moški lahko srečni tudi brez ljubezni, ženske ko neprestano iščejo in so brez nje nesrečne.

Reginald Deeny piše: Povprečni moški vzame ljubezen mnogo bolj resno, nego povprečna ženska, kajti ženska sprejema poklone kot nekaj samo ob sebi umevnega, dočim jih moški niso vajeni. Dekleta zbira s snubače kakor zapestnice in kalkulirajo, kateri moški bi bil boljši. Moški pa ne kalkulirajo, kadar so zaljubljeni. Njihov edini cilj je priboriti si žensko ljubezen.

— Kadar se ženska zaljubi v moškega, ne more misliti na drugega, — pravi Laura La Plante, — dočim se moški pogosto zaljubi istočasno v dve ali več žensk.

— Mislim, da za umetnika ljubezen ni tako važna, kakor za navadne ljudi, — pravi Vilma Banky. — V njihovem življenju je ljubezen postranska stvar.

— Moški vzame ljubezen resno, kadar je zaljubljen, ljubezen ženske je pa trajnejša, pravi Jan Kelti.

— Motite se, ugovarja Jack Mulhall. — Ljubezen žene je vedno resnejša, ker ima v sebi lastnosti materinske nege.

Dorothy Mackillova pravi: — Nekateri moški in tudi ženske vzamejo ljubezen resno. To je individualna zadeva. Po mojem mnenju so ženske v ljubezni stanovitejše, kar pa ne pomeni, da bi se jim zdelo ljubezen resna.

Clara Bow pravi, da se zdi splošno ljubezen vsakemu moškemu resna, toda kmalu se začne igrati z njo. Moškemu je glavno, da doseže svoj cilj in zadosti svojemu nagonu.

— Uganih ste, — je odgovoril Hepburn. — Kar se je ozrla skozi okno na zimski vrt.

— To je v redu, — je dejal Hepburn. — Še na misel mi ne pride, da bi pobegnil.

— Saj tudi ne morete, — je dejala dekle in sklonila ročice. — Zunanji svet je svetilnik in zidu ne morete preplezati. Pa tudi če bi poskusili pobegniti — nene roke so se sklenile — bi trpela za to jaz. Nimam dovoljenja muditi se tu... biti moram vedno v svoji sobi.

— Kdo pa ste? — je vprašal Hepburn in ogledoval krasi nakit na njenem vratu. Velike oči so ji zažarele in zasmejala se je.

— Ime mi je Raquel. Spadam med osebne tajnice Johna Priora. — Stopila je bliže in vprašala: Kaj pa imate opraviti z njim? — Zdelo se je, da ne more najti primernejših besed, da bi se točno izrazila.

— Zakaj vas to zanima? — je vprašal Hepburn.

— Ker ste znoreli, če se hočete boriti z njim, — je odgovorila tiho. Prior ima svoje posebne metode. Doseže vedno, kar si vtepe v glavo — vedno. O tem ste lahko prepričani.

— To pot pa ne doseže, kar si je vtepel v glavo, — je dejal Hepburn samozavestno.

Raquel se je zasmejala. — O vi Angleži! Kako neumni ste. Kljub temu vas na občudujem. Kompromisov ne poznate, ne, niti v ljubezni, niti v vojni. John Prior vas stare v prah. On ni Anglež. Morda ima malo angleške krvi v žilah, toda rojen

Za celibat uradnic ali proti

Slabi argumenti onih, ki so za celibat

15

Odgovarjam na članka št. 4. in 5. »Za celibat uradnic ali proti.« »Sl. Narod« z dne 14. tm.

Morda je še kdo po prečitaniu članka št. 4 opazil netakten in žaljiv ton, kakor bi izhajal iz nejevolje člankarice, češ, ako sem jaz pustila službo, naj tudi druge to stori.

Proti poročenim uslužbenkam je navedla te razloge: 1. Da so njihove misli pri možu in otrocih. 2. Pohušanje.

Prvi razlog odpade enostavno zato, ker sploh človek ne more misliti neprestano na isto stvar. Tudi ni to čisto nič potrebno. Besede o pohušanju so fraze. Na ta način pohušuje vsaka mati, ki se noseča kreta med lastnimi otroci. Takih opazk je lahko deležna vsaka žena, delajo lih seveda le slabo oziroma nepravilno vzgojeni otroci.

Možitev učiteljic ni nič novega, tudi ne to, kar temu sledi. Razlika je le v tem, da jim je bil zakon včasih dovoljen le z učiteljem, danes pa z vsakim, stanu primeranim možem.

Članek št. 5. Tu se zgraža reducirana uslužbenka nad nedelavnimi močmi, ki svoja poklica ne smatrajo resno. To je razumljivo, ne razumem pa, čemu imenuje zakon »službo«. Služiti dvema dospelad-jemac itd. Pripomniti moram: Zakonska žena nikdar ne služi. Ona naj ne vidi v možu svojega gospodarja, katerega odredbe je treba slepo in brezpozorno izpolnjevati.

Da moremo pravilno presoditi delo poročenih uslužbenk, je treba razumeti: Tudi oče ima v družini dolžnosti, ne le mati. In tudi mati v družini pravice, ne le oče. Tudi mož mora večkrat misliti na ženo, pa vseeno je lahko mož na mestu tudi v službi. Tako tudi žena.

In še to: Nosečnost ni grda. Vse stvarstvo se razmnožuje, tako tudi človek. — Učimo otroke gledati lepoto vsepovsodi in bodo dobri. Sami pa služimo le svoji vesti in vse bo prav.

16

Gotovo ne bo v škodo tej anketi, ako se vprašanje celibata premoti iz nekoliko višjega vidika. Dejstvo je, da je danes procent ženskih moči po vseh uradih že toliko narasel, da se mora položaju uradnic v vsaki pragmatiki posvetiti več pažnje. Čas je, da se pragmatično ugotovijo posebne pravice, ki gredo vsaki ženski. Mislim tu na slučaj, ako v kakem primeru uradnica postane mati. Socialna nujnost je, da takl uradnici ni samo zagotovljena služba. Še nadalje, ker ji postane še bolj potrebna, temveč tudi, da se ji da ob času poroda potreben dopust. Dosedaj je bila praksa, da se ji je ob tej priliki »spregledalo«, poslej bodi to njena sveta pravica. V vseh dosedanjih pragmatikah o tem ni niti govora, kaj šele, da bi se za take uradnice ustanovila potrebna otroška zavetišča, katerim bi prepustila otroka v času uradnih ur. Moti se, kdor misli, da bi z zboljšanjem razmer taka socialna skrb postala nepotrebna. Obratno postajajo prilike za srednji in nižji stan vedno težje, kar lahko vidimo v sicer bogatih zapadnih državah.

In ravno te težje prilike so vzrok, da postaja naval žensk na tovarne in urade vsak dan večji. Prav tako je z marsikatero poročeno ženo, ki jo silijo razmere, da tudi sama išče službu. Strogo izveden celibat bi bil le udarec za socialno šibkejšo sloje, da ne omenimo tega važnega ventila socialnih nezgod, temveč bo le uredila, da se možitev uradnic ne zlorablja v kopičenje dohodkov. Taka pragmatika naj določa, da se n. pr. omožena uradnica lahko opusti iz službe, ako je njen mož dosegel višji, boljši plačani položaj. Socialno pravilno je,

da se taka uradnica zadovolji z odpravnino, za državo ali občino bi bila velika obremenitev, ako bi plačevala pokojnino že po 10 letih službe, ko je uradnica radi bolj-ših razmer opustila službo. Tako ureditev še vedno omogoča posebno mladim poročenim, da v prvih letih kaj več pridedata in s tem zmagata večje stroške, ki jih imata z osnovanjem domačega ognjišča. Celibat ne bi znatno povečal števila prostih mest, sigurno pa zmanjšal še itak slabe pogoje za sklepanje novih zakonov.

Ne na celibat, ampak na definitivno ureditev položaja ženskih moči naj mislijo tvorci raznih pragmatik!

M. J.

17

Moderni mož — moderni inženjer za-letava moderne žene — je pač moderno, da se poročena žena udeležuje v službi izven doma — v »prid državi in domovini«. Naziramo moža, ki je kratkoviden za dobi-rine, ki jih mora videti v dobri skrbni gospo-dinji — žene, dobri materi svoji deci — svoji življenjski spremljevalki. Pogledimo v stanovanje, kjer je žena odsotna in služki-na gospodinja — kakšen red? — kakšna šted-ljivost? Kakšna deca? Ko prideta s sopro-gom iz urada, prvi prepiček s služkinjo, za-kaj je nerod. Nato vaju pozdravi umazana deca z izbranimi besedami — katerih se je naučila na cesti begaloča brez nadzorstva. Prvi polav nevolje na ustih zakoncev. V tel prvi nevolji se »nervozna ženica urad-nica spravi nad otročičke, ki so najmanj krivi nereda »moderneu zakonu«. Kaj si more obetati tak moderen mož od teh slabo vzgojenih otrok. Ali bodo taki otroci v prid državi? Ali moremo od takih otrok pri-čakovati otroške ljubezni — ko ta bedna deca ne občuti materinske ljubezni, — nje-ne božajoče ročice. Sadovi ted hipermode-rnih nazorov se vidijo v praški aferi ge. Nove.

Mnoge g. inženjerja o skupnih vzgaja-liških deca, o raznih menzah, elektriki in plinu je čudno — tem bolj čudni so pojmi o materinskem dopustu. Torej elektrika, menza itd. naj nadomestujeta ženo doma, — a v službi naj pa garamo ne neporočene — da bo imela poročena žena dopust? In to naj traja leto za letom — 10 otrok — deset let materinskega dopusta? Kje so le-pi časi, ko so bile naše mame res samo mame in gospodinjke, kje so idealni za-koni? Bilo nas je sedmero deca — nika plača — ta pametno, skrbno gospodinjstvo in dober dražnik oče — mož, ki ni gledal, da bi mu bila žena še v službi. Živel celibat — živele dobre gospodinjke in mame!

Go...d

Radioprogram

Radio-Ljubljana

Nedelja, 24. novembra.

9.30: Prenočnice glasbe; 10: Ver-sko predavanje dr. Ciril Potočnik; 10.12: Iz prazgodovine žita in kruha, predava profesor Jarc; 11: Koncert radio-orkestra; 15: O mekasti, predava ing. Sabec; 15.30: R. Murik: Napoleonov samovar, veseloigra; 16: Reprodukcijska glasba; 16.30: Humoristi-ko čtivo, pisatelj Mitčinski; 17: Laha gla-sba; trio Magistri; 20: Prenočnice iz zagreb-ske opere: Wagner: »Lohengrin«; 22: Časovna napoved in poročila; 22.15: Koncert radio-orkestra; 23: Napoved programa za nasled-nji dan.

Ponedeljek, 25. novembra.

12.30: Reprodukcijska glasba; 13: Časov-na napoved, borza, reprodukcijska glasba; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 18.30: Fran-coščina, poučuje dr. Stane Leben; 19: O ljudski konstituciji, predava dr. Božo Škerli, antropolog Higijenskega zavoda; 19.30: An-gleščina, poučuje ga. Orthaber; 20: Pester večer (glasba, posmi in humoristično pre-davanje); — Koncert radio-orkestra; 22: Časovna napoved in poročila, napoved progra-ma za naslednji dan.

Augustus Muir

46

Črna maska

Roman

Torej je bil John Prior vendar le zapleten v to afero? Sandy se ni motil. Colenso in njegovi pajdaši so govorili v gradu o milijonarju Prioru kot o svojem poglavarju. In zdaj naj bi se Hepburn sestajal z njim samim.

— Vrag me vzemi, če to razumem, — je zamrmral Hepburn.

Če hoče John Prior govoriti z njim, čemu se zateka k takim sredstvom? Zakaj ni Colensu kar naravnost zapovedal? Namesto tega se je pa zdelo, da ga je Prior siloma iztrgal iz Colensovih rok. Morda je tudi Rosamunda tu. Zadeva je bila za njegove možgane prekomplikirana tem bolj, ker so se jim še poznale posledice narkoze.

Hepburn je dvignil glavo. V daljavi, za visokim oknom je opazil luč. Zdelo se mu je, da vidi v temi žareče oko. Premikalo se je sem in tja, za hip je posvetilo na stol ali mizo in zdelo se je, da je vedno obrnjeno v tla. Hepburn je videl, kako se je okno odprlo.

Nekdo je vstopil. Žarek električne luči je zaplesal po steni in se ustavil za hip na mizi. Slednjič se je ustavil na nizki mizici, na kateri je ležala damska ročna torbica. Hepburn je videl, kako so se zalesketali v svitu električne luči na ročni torbici dragulji.

Po ročni torbici se je iztegnila roka in izginila z njo v temo. Po tem je luč še blodila po sobi, kakor bi se hotel tat prepričati, da je sam tu. V naslednjem hipu se je žarek svetlobe

ustavil na postelji, kjer je ležal Hepburn. Začel se je klic presenečenja in odmev naglih korakov po preprogi. In že so zažarele električne luči na stenah.

Hepburn se je ozrl in zagledal žensko postavu. Takoj je spoznal, da stoji pred njim izredno lepo, razkošno oblečeno dekle visoke, vitke postave, temne polti in črnih las. Njene velike oči so pričale o presenečenju in beli zobje so se ji zalesketali, ko je spregovorila: — Oprostite, prosim. Nisem vedela, da je kdo tu. Prišla sem po ročno torbico. Upam, da se niste preveč ustrašili.

Njen glas je bil globok in melodičen z neznatnim tujim naglasom.

— To je v redu, — je odgovoril Hepburn in se skušal nasloniti na komolec.

— Pa se vendar ni pripetila nesreča? — je vprašala lepa neznanka in ga pogledala s svojimi črnimi očmi.

Hepburn se je prijel za lica in otipal velik obliž, kar ga je zelo presenetilo. Po tem se je spomnil, da ga je udaril Denton in da mu je nekdo izpral rano.

Hepburn se je zasmejal.

— Mislim, da se je res nekaj pripetilo, — je odgovoril.

— Kaj pa počnate tu? — je vprašala. — Zakaj so vrata zaklenjena in zakaj ni ključa v ključavnicici?

— Odgovoril ji je z vprašanjem: — To je dom Johna Priora, kaj ne? Priklimala je.

— No raje, če se ne motim, se moji interesi križajo z interesi Johna Priora.

— Kaj hočete s tem reči, da ste tu jetnik?

— Uganih ste, — je odgovoril Hepburn.

— Kar se je ozrla skozi okno na zimski vrt.

— To je v redu, — je dejal Hepburn. — Še na misel mi ne pride, da bi pobegnil.

— Saj tudi ne morete, — je dejala dekle in sklonila ročice. — Zunanji svet je svetilnik in zidu ne morete preplezati. Pa tudi če bi poskusili pobegniti — nene roke so se sklenile — bi trpela za to jaz. Nimam dovoljenja muditi se tu... biti moram vedno v svoji sobi.

— Kdo pa ste? — je vprašal Hepburn in ogledoval krasi nakit na njenem vratu. Velike oči so ji zažarele in zasmejala se je.

— Ime mi je Raquel. Spadam med osebne tajnice Johna Priora. — Stopila je bliže in vprašala: Kaj pa imate opraviti z njim? — Zdelo se je, da ne more najti primernejših besed, da bi se točno izrazila.

— Zakaj vas to zanima? — je vprašal Hepburn.

— Ker ste znoreli, če se hočete boriti z njim, — je odgovorila tiho. Prior ima svoje posebne metode. Doseže vedno, kar si vtepe v glavo — vedno. O tem ste lahko prepričani.

— To pot pa ne doseže, kar si je vtepel v glavo, — je dejal Hepburn samozavestno.

Raquel se je zasmejala. — O vi Angleži! Kako neumni ste. Kljub temu vas na občudujem. Kompromisov ne poznate, ne, niti v ljubezni, niti v vojni. John Prior vas stare v prah. On ni Anglež. Morda ima malo angleške krvi v žilah, toda rojen

je bil v orientu. Prepričana sem, da je John Prior največji čudak na svetu. Se miče ga ni prekosil.

— Mož, ki zapuške pošte zločin-ce... je dejal Hepburn.

— Ah da, brez predsodkov je. To-da njegova moč je čudovita. Če ste že imeli kaj opraviti z njim, morate pač vedeti, da spada v njegov delokrog mornarica, promet in orožje. Ima celo kinematograf po vsej Evropi, ki jih spretno izrablja za svojo propagan-do. Zdaj gre za novo ameriško pogod-bo — morda ste že slišali o nji. John Prior jo prepriča, ker je proti njegovim interesom. In s tem zaskrbi težke mi-tijone.

— Toda čemu vam vse to pripove-dujem? — je nadaljevala in sedla na rob njegove postelje. — Čemu vam to pripovedujem? Da vam dokazem, da ste blazni, če se mislite postaviti Prioru po robu. Johna Priora ne morete premagati, ne, to je izključeno.

Hepburn je zatiskal oči in omahnil na blazino. Kar mu je šinila v glavo misel, da govori to prekrasno dekle z gotovim namenom, da je njen poset del Priorovega načrta. In vendar ni mogel uganiti, kakšen namen ima. Pa vendar ni dekle samo milijonarjevo orodje?

Odprl je oči in čim je pogledal v njene, si je očital sumničanje. Izkušnje zadnjih dni so me naučile dvomiti o vsem in vseh, je pomislil. Ko je pa znova spregovoril, je govoril previd-neje.

»Zaljubljeni ste v njo!«

— Pravite, da ne premagam Johna Priora? Tudi sam nisem prepričan o tem. Kot njegova tajnica ste gotovo

slišali tudi o jekleni dvorani blizu Park Lane v Londonu.

Raquel je naglo vstala in odskoči-la od postelje.

— Vi ste torej... Neville Grey?

— Kaj pa mislite! — se je zasmejal Hepburn. — Pišem se Hepburn, Nevil-le Grey je mrtev. To je vam gotovo že znano.

Raquel je znova sedla.

— Ah, da, pozabila sem. Mrtev je. O njem vem samo to, kar so mi pove-dali drugi. Bil je edini človek, katerega se je Prior nekoč...

— Katerega se je nekoč bal?

— Da, — je pritrdila. — Bila sta prijatelja, pa tudi sovražila sta se.

— To je pa res zanimivo, — je pri-pomnil Hepburn. Še vedno je razmiš-ljal, kje tiči vzrok, da govori dekle z njim tako odkrito. — A kako je prišel Colenso v to družbo?

— Tudi on je bil Priorov prijatelj. Vsi trije so bili najboljši prijatelji, dok-ler se ni Neville Grey z njima sprl. Colenso pa nisem še nikoli videla.

— To je zelo čudno.

— Noben Priorov prijatelj ne zaha-ja sem. Ta hiša je pravi samostan. Prior ima rad samotno — tudi sam gre redko z doma.

— Torej se dolgočasite, — je menil Hepburn.

— Prior ravna z menoj lepo. Ima tri tajnice in nobena se ne more pri-tožiti. Včasih deli z nami celo svoj do-biček. Večkrat nas pošlje v mesto v gledališče.

— Smo tu daleč od Londona? — je vprašal Hepburn.

Ženske nožice zanetile revolucijo

Kralj Amanullah je izgubil prestol zato, ker je nosila njegova žena kratka krila in kazala noge do kolen.

V Parizu je prisopela iz Afganistana mlada podložnica Amanullahova, odnosno znanja Nadir Khana Saradz, ki opisuje v francoskih tiskih nedavno afganistansko revolucijo in položaj žen v tej orijentalški deželi.

Moje ime pomeni žareči plamen in stara sem 22 let. Prvi harem, kamor sem prišla, je bil harem Salema Dagha. Takrat sem bila še zelo mlada in komaj sem bila začela nositi pačolane. Takrat bi bila storila vse za slaščice. Starši so mi dejali, da bom imela slaščič v izobilju, če se poročim s Salem Daghom. Ubogala sem jih in rodila sem se. Zato sem bila z dovoljno. Salem mi je dal zame pet koz in možno rupij, kar je bila nizka cena za hčerko-edinko. Toda kot 12 letno dekletce nisem imela posebnih pretenzij. Moški v Afganistanu ne ljubijo suhih deklet. Salem je mislil, da se bom v njegovem haremu zredila, pa se je zmotil. Čim bolj sem jedla, tem bolj sem bila suha.

Prebrisane žene v Afganistanu si pomagajo z raznimi sredstvi, da si ohranijo ljubezen svojih mož. Eden mojih mož, ki je dobavljaval Amanullahu preproge, ni vedel, da sem si ohranila njegovo ljubezen skozi celo leto s česnom. Kralj je pa to opazil, čim mu je prišel blizu in posledica je bila, da ga je takoj odslavil, ker je smrdel po česnu. Moj drugi mož je bil uradni krvnik v kabluskem distriktu. Življenje v njegovem haremu ni bilo prijetno. Baghijalala — tako je bilo mojemu gospodu ime — nas je zelo zanemarjal. Takrat sem bila stara 14 let in Baghijalala je imel razen mene še dve mlajši in lepši ženi. Zavidala sem jima okrogle postave in navdušeno sem jedla slaščice, da bi se zredila, pa ni nič pomagalo. Baghijalala je prihajal redko k nam, ker ga je klical dolžnost v gore. Njegova naloga je bila zadušiti vsakega zločinca, ki mu je prišel v roke. V hudem mrazu je vodil zločince k jezeru, kjer jih je polival z mrzlo vodo, tako da so se izpremenili v ledene kipe.

Kraljica Souriya je hotela omejiti hareme na eno ženo za vsakega moža. To je bil glavni vzrok, da so nastopili moški proti kralju Amanullahu. Vsi, ki so imeli toliko denarja, da so lahko kupili po več žen, so nastopili proti kraljici. Islamski zakon o haremu je zelo precizen. Mož si lahko privošči drugo in tretjo ženo, če je prva s tem zadovoljna. Če pa ni zadovoljna, se mož loči od nje. Afganske žene pa niso tako neumne, da bi se upirale. Noben mož ne vidi svoje žene, dokler ni v haremu. Zato se večkrat pripeti, da kupi grdo ženo. Oslepajo ga njeni rodilci, ki mu zatrjujejo, da je hčerka prava lepota. Mož zahteva denar nazaj in taki spori se končajo navadno pred sodiščem. Če mož zmaga, se mora hčerka vrniti k roditeljem.

Petim možem sem se pristudila. Predno sem postala žena starega kurškega poglavarja Kar-Zebba, ki je imel v Heratu krasen harem. Sele v tem haremu sem se končno zredila. Kar-Zebb me je imel zelo rad. Nekega dne mi je pritisnil z razbeljenim nožem na prsa znamenje, misleč, da me bo to oviralo, da bi mu ne ušla. Ko sem pa njegovim ženam zaupno povedala, da bi se rada

pridružila stranki Bacha Sakaa, so mi pomagale pobegniti.

V heratskih haremeih je bilo še 10 deklet, ki so hotele pobegniti, da bi se borile proti Amanullahu. Bacha Sakao je bil dober mohamedan, čeprav so ga imeli za bandita. Nikoli ni dovolil svojim ženam odkriti na ulicah Kabula obzora, kakor je to storila kraljica Souriya, ko se je vrnila iz Evrope. Nihče ni razumel, zakaj je kralj Amanullah želel, da bi vse afganske žene sledile kraljicinu primeru. Kraljica se sama ni zavedala, kako jo afganske žene sovražijo, ker je odkrivala svoj obraz ter kazala kolena, ko se je izprehajala po Kabulu. Moški niso hoteli verjeti svojim očem. Islamski zakon je v tem pogledu zelo strog, kajti žena, ki javno odkrije svoj obraz, kličo na ves islamski svet nesrečo. V zakonu je tudi rečeno, da se sme žena pokazati možu samo v haremu in da je tudi ljubezen dovoljena samo v njem. Kraljica je pa hotela vse to izpremeniti. Vrnila se je iz Evrope s čudnimi nazori. Nosila je obleke po evropski modi in kazala noge do kolen. To je bil eden glavnih vzrokov, da je prišlo do revolucije.

Misel, da bi hodile afganske žene po ulicah v kratkih krilih in brez pačolana, kakor kraljica, je razburila vse moške. Naši zakoni so zelo stari in modri, ki so jih pisali, so imeli dovolj tehtne razloge, da so določili naj nosijo afganske žene pačolane, brez katerih se ne smejo pokazati izven harema niti svojim možem. O tem se je razvila huda debata. Toda žene niso imele pravice posegati v njo. Pa tudi če bi nas bil kdo vprašal po mnenju, bi ne imele poguma odgovoriti, da želimo hoditi brez pačolana in nositi kratka krila, kajti možje bi nas bili ubili.

Kar-Zebb, ki me je zaznamoval kakor konja, je prisegel pri Allahu, da me raje pusti umreti od lakote ali zgoreti na grmadi, kakor da bi pokazala svoj obraz drugemu moškemu. Kmalu potem, ko sem zbežala od njega, je Zebb umrl. Rada se ga spominjam, ker mi je dal toliko draguljev, da sem z izkupičkom oborožila sebe in 10 deklet, ki so pobegnile z menoj. Borile smo se proti Amanullahu v mnogih bitkah in sama sem ubila 20 kraljevih vojakov. Pri Sarkhu smo bili premagani in izgubili smo 700 mož in 15 žen. Dva tedna smo trpeli silno pomanjkanje. Moški so godrnjali na Bacha Sakaa, ker jih je pustil gladovati. Celo naši duhovniki mi niso več zaupali. Življenje je postajalo težko tudi za žene. Kajti moški so kmalu pozabili, da smo vola, ki, kakor oni. Poveljniki so videli v nas samo ženske in zahtevali so, naj se jim udamo, kar je pa proti naši veri. Zalezovali so nas tako dolgo, da smo morale pobegniti.

Z dvema mladima ženama sem se vrnila v Kabul, kjer sem prodala nekaj draguljev armenskemu trgovcu. Ena žena je bila tako pogumna, da se je napotila z menoj proti perzijski meji, druga je pa ostala v nekem kabluskem haremu. Nepopisne so bile najine muke, predno sva prispeli do Maliki-Syaha. Najin spremljevalec je umrl med potjo, ker se je neke noči

preveč zamisljal za mojo prijateljico. Ker se ga ni mogla iznebiti drugače, je izpustila modrasa, ki ga je nosila s seboj v šatliki. Pičil da je in moč je bil zjutraj mrtev. Tudi jaz sem vzela s seboj modrasa, ki sem ga pa vrgla proč, ker sem vedela, da v Evropi žene ne potrebujejo takega orožja. Moja prijateljica je ostala v Bender Abassi in tako sem prispela v Evropo sama.

Kako strašen mi je evropski svet v primeru z Afganistanom, sem spoznala že v Marseillu, posebno pa v Parizu. V Londonu še nisem bila, toda zdi se mi, da tam ne more biti slabše, kakor je v Parizu. Tu poljubljajo moški ženske na ulici vpricho tujih ljudi. O evropskih plesih sploh ne govorim. Sram me je tako, da bi se najraje vrnila. Zakaj mora moški držati žensko čez pas, kadar plesata? Kaj ne more plesati vsak zase? V Kabulu smo plesale samo za svojega gospodarja. To je bil naš edini način, da si priborimo njegovo ljubezen. V Evropi pa vzbujajo žene ljubezen vsakega moškega, a njihovi možje se pri tem zadovoljno smehljajo. Zakaj mož ne zapodi take žene? V Afganistanu se mož zelo enostavno odkriža žene, če ni zadovoljen z njo. Zadostuje, da pred pričami trikrat izjavi, da se hoče ločiti. Žena mora pobrati šila in kopita in se preseliti v drug harem.

Čim se duhovni v Afganistanu pomirijo, se vrnem v domovino in po izkušnjah v Evropi si bom prizadevala zboljšati razmere, v katerih žive afganske dekleta. Preštudirati hočem zlasti angleški šolski sistem. Priprana sem, da bi se dala v Afganistanu marsikaj zboljšati, ne da bi kršili islamske zakone. Afganske matere zahtevajo za svoje hčerke izobrazbo. Toda če vodi izobrazba k popivanju, plesu in razuzdanosti, je ne potrebujemo.

Nova pisma düsseldorfskega morilca

Düsseldorfski morilec je poslal mačehi Gertrude Albermannove dve pismi, v katerih opisuje vse podrobnosti umora nesrečne deklice. V prvem pismu je opisan umor sam. Pismo se začneja z verzi, v katerih morilec pripoveduje, kako se je sestel z deklico in kako jo je zvalil s seboj. Nadalje pripoveduje, kako je deklico napadel, kako se je obupno branila, kako ji je zadal prve rane in kako je kričala. Drugih podrobnosti pisma ni mogoče navesti, ker govore o morilčevi spolni perversnosti. Drugo pismo je učinkovalo še strašnejše. To je ljubavno pismo, katero je napisal morilec umorjeni deklici. Ko je že itak živčno bolna žena prečitala obe pismi, se je hotela zastropiti s plinom, pa so jo v zadnjem hipu rešili. Zdaj je živčno tako uničena, da je malo upanja, da bi okrevala. Policija napenja vse sile, da izsledi sadističnega morilca, toda ves njen trud je zaman. Iz Berlina je prispelo v Düsseldorf več višjih policijskih uradnikov, med njimi tudi grafologi, ki bodo proučili morilčeva pisma. Na eni strani se širijo vesti, da je policija že našla prve sledove za morilcem, na drugi strani pa poročajo nemški listi o novih umorih.

Včeraj smo poročali, da se je pojavil düsseldorfski morilec baže v Bratislavi, a danes poročajo inozemski listi, da so ga videli v Budimpešti. V sredo je začela neka žena na eni najprometnejših ulic Budimpešte kričati, da se je pojavil düsseldorfski morilec v

ženski obleki. Pokazala je na blizu stoječo žensko in izjavila stražniku, da jo je vabila na izrehod v gozd za mestom. Neznanka je govorila tudi o Düsseldorfu. Stražnik je neznanko aretiral, a razjarjena množica je hotela linčati. Na policiji so ugotovili, da gre res za moškega, in sicer za duševno bolnega dunajskega trgovca Fuchsa, ki nosi žensko obleko in nadleguje ženske. Policija ga je izročila njegovim sorodnikom v Budimpešti.

Poroka v hipnozi

Industrialec Jules Simon iz Marseilla je vložil tožbo in zahteva ločitve zakona, sklenj, na čuden način. Njegov pravni zastopnik je trdil, da se klient ni oženil po svobodni volji, temveč da ga je mlad zdravnik, njegov bodoči svak hipnotiziral. Simon je živčno zbolel in prepeljal so ga v sanatorij, kjer ga je lečil dotični zdravnik s pomočjo hipnoze. Mož je okrevaj, toda pod vplivom hipnotiziranja se je poročil z zdravnikovo sestro, katero je poznal komaj na videz. Njegove priče, ki so bile na svatbi so potrdile da je bil Simon ves zmeden. Dva dni po poroki je prijateljem pripovedoval, da hoče kupiti vilo in da bi se rad oženil. Ko so mu prijatelji povedali, da je že oženjen, ni hotel verjeti.

Sodniki so bili spočetka zelo skeptični. Ko so pa zaslišali vse priče se spoznali, da imajo res opraviti s solidnim možem, ki se je poročil v hipnozi. Pravni zastopnik Simonove žene je seveda odločno zavračal trditve, da bi šlo za hipnotiziranje. Trdi, da gre za pozabljenost in da je takih primerov na svetu mnogo. Tako je slavni učejak Champollion nekaj dni po poroki popolnoma pozabil, da je oženjen. Sodisce je upoštevalo dejstvo, da je brat Simonove žene pripravil poroko, še predno sta se ženin in nevesta osebno spoznala. Zakon je bil razveljavljen.

29 milijonov stopinj

Astronom St. John, znan po svojih duhovitih spektroskopičnih poskusih, s katerimi je dokazal točnost zakonov o relativiteti, je zbral nedavno vse podatke in vse človeško znanje o soncu, ki samo po sebi ni nič zanimivejše od katerekoli druge stalnice, ima pa na pram ljudem dvojno prednost, da je blizu njih in da jim koristi več, nego vse druge zvezde. Od časa, ko je Herschel menil, da je sonce obljudeno, je napravilo zvezdoslovje v tem pogledu velik korak naprej. Zdaj vemo, da vlada na solnični površini vročina 6000 stopinj, kar je pa še mraz v primeru s temperaturo v solnčnem jedru, katero ceni Eddington na 29 milijonov stopinj.

Prva misel, ki se vsiljuje človeku je, da si gmotnih atomov pri tako visoki temperaturi sploh ne moremo misliti in da so se elektroni, ki krožijo v normalnih razmerah okrog svojega jedra, od njega že davno odtrgali, ali pa so se pod vplivom strahovite vročine dislocirani prvotni atomi izpremenili v atome drugih vrst. Toda v resnici se to ni zgodilo. Atomi v solnčnem jedru so dovolj močno ionizirani, torej oproščeni svojih zunanjih elektronov. Eden glavnih vzrokov, zakaj so ostali kljub ogromni vročini skoro v normalnem stanju, je ogromen pritisk v solnčnem jedru in učinek toplote. Astronomi so izračunali, da znaša pritisk v solnčnem jedru 36 milijard atmosfer. Pod tako velikim pritiskom je gostota solnčnih

plinov enaka 28 kratni gostoti vode. Ali pa moremo v takih razmerah sploh še govoriti o plinu? Gostota in pritisk v solnčnem jedru sta v ostem kontrastu z gostoto in pritiskom njegovega ozračja, to se pravi onega prostora, ki je neposredno nad solnčno fotosfero. Pritisk na njo znaša kljub težji, ki je na solncu večja, nego na zemlji, komaj stotino atmosferskega pritiska na površini naše zemlje. Nekateri zvezdoslovci so celo izračunali, da znaša vsa masa solnčne atmosfere samo 10 milijonov milijard ton, kar pomeni komaj tretjino mase atmosfere naše zemlje, čeprav je ta razprostrta na 12.000 krat manjši površini od solnčne. Vsi ti podatki so rezultat najnovejših računov in malo je verjetno, da bi jih zvezdoslovci kdaj ovrgli ali bistveno popravili.

Izjema med ministri

V Avstraliji imajo svojevrstno senzacijo. Eni mašejo z glavami nad novim prometnim ministrom, drugi so pa navdušeni zanj. Novi minister je res redek pojav med ministri. Parlament mu je hotel nedavno zvišati plačo na 7500 funtov šterlingov letno in človek bi mislil, da bo mož vesel. Toda minister je vstal in si pošteno privoščil poslance, češ, da so zapravilci in da razmetavajo denar, ki ga niso sami zaslužili. Izjavil je, da mu popoldna zadostuje 5000 funtov šterlingov, kolikor je dobival prejšnji prometni minister. Dasi je tudi 5000 funtov šterlingov lepa plača, je ministruva skromnost avstralsko javnost presenetila.

Tragedija lepote

Tragedija izredne lepote je nazval te dni londonski sodnik usodo 27 letne manekinke Maude Hallove, obtožene tatvine obleke in plaščev v vrednosti 80.000 Din. Dekle je ukradlo obleko zavodu, v katerem je bilo zaposlena. Sliko Maude Hallove so prinesli pred šestimi leti vsi angleški in večina inozemskih listov. Hallova se je namreč udeležila tekme, na kateri je šlo za ideal grške lepote. Zmagala je, čeprav je imela proti sebi 50.000 angleških konkurentk. Slava jo je seveda močno omamila in izgubila je vsak smisel za realno življenje. Dobila je več zinitnih ponudb, pa je vse odklonila, ker je sa njala o karijeri slavne filmske igralkice. Postala je pa samo dobro plačana manekinka. Lahko bi se bila dobro poročila, pa ni hotela. Ostalo ji je samo hrepenenje po razkošnem življenju in ker ji plača ni zadostovala za krasne obleke, je začela kraati. Obsojena je bila na tri leta ječe.

DVA PRIJATELJA.

Dva prijatelja se srečata na ulici.
— Servus, kako se počutiš? vpraša prvi.
— Hvala, že gre! Postal sem srečen papa.
— Kaj? Čestitam! Kako pa s tvojo ženo?
— Ah, ona se počuti zaenkrat dobro in upam, da ne bo zvedela, da sem papa.

Zaroka.

— Zaročil si se z eno teh dvojčkov, praviš? Kaj pa, če se pri ljubimkanju zmotiš?
— Ze mogoče, toda če dobim za-ušnico, bom takoj vedel, da nisem silil k pravi.

Več fantičev se je poglano za njim. Kmalu so ga dohiteli in vprašali:
— Zakaj tako bežite?
— Pustite me! — je zastokal monsieur Davidson, — pustite me, a sami ne hodite tja. Tam leži mož z ženo in oba sta naga. In še tiščita se skupaj. Sramota! Kaj takega ne smem gledati.

Fantiči so počili v smeh. Eden se je prijel za trebuh in dejal:
— Ha, ha! To bo gotovo madame Davidsonova s pesnikom. Ta dva se po cele dneve ključketa tam na obali.

Monsieur Davidson se je ustavil in vprašal z drhtečim glasom:

— Kaj ste rekli? Madame Davidsonova? Moja žena?

Fantiči so se še glasneje zasmejali.

— Kaj je niste spoznali? Ta je pa dobra! Ha-ha-ha!

Monsieur Davidson je krenil naravnost domov. Saj ni mogel razlagati tem razposajenim fantičem, da pravovrni žid ne sme pogledati nage žene, čeprav... je njegova lastna žena.

Lahko bi jim samo povedal pesniško legendo o očetu Abrahamu, ki je vse dolgo življenje samo enkrat, in še to slučajno videl obraz svoje lepe Sare, toda čemu bi jim pravil to?

Ves potr se je vrnil monsieur Davidson domov, a v nedeljo zjutraj je madame Davidsonova vsa objokana pospravljala svoje stvari.

Dva Finca sta nosila njene kovčke in kosare na voz pred vrati. Na vse prošnje, naj ji ne dela te sramote, naj ostane v vili vsaj do konca julija, je monsieur Davidson osorno odgovarjal:

— Dovolj je tega! Aristokrata nočem več igrati! Ne potrebujem vile, ne šunke, ne pesnikov! Sem pravoveren žid in žid ostanem.

Debele solze so tekale po licih madame Davidsonove. Otirala jih je pridno z leve roko. Desnice si namreč ni upala dvigniti, da bi monsieur Davidson slučajno ne opazil, da nima zlate zapestnice z rubini — njegovega darila k prvi obletnici poroke zakoncev Davidsonovih.

O. L. D'Or:

Madame Davidsonova

V petek zvečer prispe iz mesta monsieur Davidson posest madame Davidsonovo v morskem kopališču na finski obali.

Na mizo pride nadevana ščuka. To je za monsieur Davidsona, Madame Davidsonova je sicer debela dama, drugače pa izobražena in zato gleda nadevano ščuko zaničljivo. Nji prinese šunke.

Monsieur Davidson čuti že ob pogledu na šunko nepremagljiv odpor. Prizadeva si sploh ne gledati na te »koške prasičice« in vpraša ženo:

— Je to res dobro?

Madame Davidsonova se našobi in odgovori samozavestno:

— Seveda je dobro. Bolje, nego ta tvoja židovska ščuka.

Monsieur Davidson pravi užaljeno:

— Židovska ščuka!... Takole nadevano ščuko so jedli že naši očeti in dedi in kakšne kupčije so sklepali! Moj oče še vedel ni, kaj je ščuka, pa je obračal v rokavi stotisočake. In les je bil takrat cenejši in dobrih kupčij je bilo več. Pri nadevani ščuki se je živelo lažje, nego se živi pri šunki.

Madame Davidsonova molči. Kdo bi se prepiral s takim neizobraženim in zaostalim človekom, kakor je monsieur Davidson!

Sele višnjev kompot je potolažil zakonca.

Madame Davidsonova ne vidi v višnjevem kompotu nobenega greha proti veri očetov. Ze pri njegovem dedu rabino so jedli vsak petek pred šabesom višnjev kompot.

Zakonca sta slastno jedla višnje in z nobenimi narodnostnimi vprašanji si nista kvarila apetita.

Madame Davidsonova zna aristokratsko izpljuniti koščico v pest. Monsieur Davidson jih izpljuje po svetopisemskem načinu kar na krožnik.

Po večerji sta odšla zakonca Davidson na vrt. Madame Davidsonova se nenadoma stisne k monsieur Davidsonu.

nu, diha mu toplo v obraz in zašepče nežno:

— Poljubi me, mili moj!

Monsieur Davidson jo začudeno pogleda.

— Kaj? Kaj praviš?

— Poljubi me, — zašepeta madame Davidsonova znova strastno.

— Poljubiti? Kaj si znorela? Zdaj ti diši šunka, zdaj zopet poljubil! Kdo je pa še slisal, da bi pošten žid kar tebi nič meni nič začel poljubljati ženo pri belem dnevu?

Madame Davidsonova se je užaljeno našobila.

— Prvič zdaj ni beli dan, temveč bela noč, — pravi srdito...

— No torej pri beli noči...

— A drugič: vsi izobraženi možje poljubujejo svoje žene. Tamle nasproti nas stanuje nekaj umetnik, za nami pa provizor iz lekarn. In da vidiš, kako ti oba poljublja svojo ženo! Provizor pokliče vsako minuto ženo in ji pritisne poljub. A ta umetnik, ta je šele tič... Skoro bi lahko rekla, da se od ust svoje žene sploh ne odtrga. Vidiš, to so izobraženi ljudje. Ti razumejo, kako in kaj je treba, če je človek v kopališču.

Monsieur Davidson skomigne z rameni.

— To so lepe reči! Človek prispe iz mesta utrujen in vesel, da si ob morju odpočije, a tu imaš!... Tu ga čaka nova muka... ženo naj poljublja. No, pa naj bo. Nastavi svojo šobo.

Zakonca se stisneta in madame Davidsonova položi možu glavo na kolena, kakor je videla pri lekarnarjevi ženi.

— Danes sem se kopala, da je bilo veselje, — pravi s pitajnim glasom.

— Voda ima 19 stopinj Reamura. Od sile je topla.

Monsieur Davidson molči. Ta »Reo-nir« v ženi izgovarja mu ne ugaja.

Vsak dan je bolj izobražena, kmalu se ne bo več brigala za gospodinjstvo.

Madame Davidsonova pa nadaljuje:

— Tu se kopljejo vsi na plaži.

— A kje se kopljejo židi?

— Židi tudi na plaži. Tu ni nobene judofobstve.

— Kako? Židi tudi? Koliko procentov jih pa puste tja?

Moževa vprašanja so madame Davidsonovi neprijetna.

Vedno imaš v glavi same procen-te... Tu je izobražena družba, tu ras-nih predsodkov ne poznajo, med židom in židom ne delajo nobene razlike.

Monsieur Davidson maje z glavjo. Ne izkušen žid, preživel je na svetu že nad štirideset let in ve, da na vsem svetu ni koticika, kjer bi ne delali razlike med židom in nežidom in kjer bi ne veljala procentna norma. Vendar pa noče dražiti žene, noče se z njo prepirati takoj prvi večer.

Madame Davidsonova pa čuti njegove očitke tudi brez besed in zato zagodnja srdito:

— Kako morejo ljudje sploh vedeti, kdo je žid in kdo ne? Vsi se kopljejo v kopališču.

— Kaj praviš? V kopališču? Torej v suknjičih in hlačah in sploh v vsem drugem?

— Bože moj, kako si zabiti! Saj so vendar posebni kostumi za gospode in posebni za dame. Tole tu ostane golo.

Madame Davidsonova pokaže, kje vse ostane človek nag.

— Kje je pa zakrit? — vpraša monsieur Davidson.

— Tule in tamle...

— Najlepše je torej zakrito! No, potem takem se ni vredno kopati.

— Saj se kopljejo gospodje in dame skupaj.

— In ti se tudi koplješ?

— Seveda. Kaj sem slabša od drugih? Lekarnarjeva se koplje, umetnikova žena se koplje in tudi zdravnikova. Zdravnik bo že vedel, kaj se sme in kaj ne. Če zdravnik dovoli svoji ženi kopati se z moškimi, bo to pač potrebno za zdravje.

— Hm... hm... maje monsieur Davidson z glavo, madame Davidsonova pa nadaljuje:

— Po kopanju pa sedimo na obali.

Prihaja mlad gospod, pesnik je in zato

piše verzce. Obeduje in piše verzce, večerja in zopet piše verzce. Celo ponoči jih piše...

— A kaj počenja sicer?

— Saj ti pravim, da piše verzce.

— To sem že slisal. Toda vprašam te od česa živi... Morda kupčuje z lesom ali pšenico. Verzov vendar ne more nakladati na vagonce Pa tudi če bi jih, kam naj jih pošlje?

— Ničesar ne razumeš. Verzi se tiskajo v novinah in zato se plača. A njegovi verzi so vsi na ljubezen. Začenjajo se z ljubeznijo in končajo z ljubeznijo...

— Aha, torej trguje z ljubeznijo! Gotovo mnogo zasluži, a?

— Ne vem. Nisem ga vprašala, očitno pa zasluži več kakor ti. Da vidiš, kako se oblači! Včeraj ti pride k meni in pravi: »V vaših očeh se zrcali solnce!«

Monsieur Davidson naenkrat prebledi, zgrabi ženo za roko in vzkligne:

— Pokaži svoje prstane!

— Evo jih. Seštej jih, če hočeš!

Monsieur Davidson je sešel prstane svoje žene in tudi briljante je sešel. Potem se je pomiril in vprašal:

— A kje imaš zlato uro?

— Ostala je v spalnici na umivalniku. Lahko greš pogledat.

Madame Davidsonova vstane in odide demonstrativno na verando.

Drugi dan je bil soparen. Monsieur Davidson je dolgo kljuboval vročini, toda popoldne ni mogel več vzdržati. Vzel je ruho in mlo in se je šel kopat v morje.

Madame Davidsonova je odšla davno pred njim.

— Šla se je nadihat svežega zraka! — je pomislil Davidson. — Ženske imajo rade to.

Dostojanstveno je prikorakal monsieur Davidson na plažo, toda komaj je prišel, se je obrnil in zdiral nazaj, kakor da ga je pičil sršen.

Ljudje so se spočetka čudili, potem je pa nekdo zakričal:

— Rjuho je ukradel. Primite ga!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v smarkah. Za odgovor namkoi - Na vprašanje brez smarkov ne odgovarjamo. - Najmanjši oglas Din 5.

Drva, premog, koks
pri tvrdki »Kurivo«, Dunajska cesta 33. Telefon 3434. Javna skladišča (Balkan). 2552

Ivan Pakiž,
Ljubljana, Pred Školjo 15
mudi poročne prstane najceneje.

ILIRIJA
oremog

Klaviere
strokovno uglašuje in popravlja G. JURASEK, Ljubljana, Ključavničarska ulica 3. Mestni trg 22. 92-L

Dvornadstropno hišo
lepo, na vogalu, stanovanjskega zakona prosto, 5 stanovanj in velika klet za skladišče ali vinsko trgovino, takoj prodam. Sobe so pripravljene za penzion. V pekel je mudi topel in mizli vodovod, za penzion zelo uspešno, kjer se ne obstoja tako podjetje. Natančneje podatke daje K. Brejska, Celje Greščičeva ulica 3. 2489

ILIRIJA
koks
Dunajska c. 46.
Telefon 28-20

Nervozni
Tisoči trpečih kakor Vi, so zopet zadobili zdravje, moč in delovno sposobnost po kurzu zdravjenja z znamenitim »Kalehidom«. Zdravilne brezplačne dodatne literaturo »Preporodja« z ocenami zdravnikov in bolnikov samih. — Miloš Marković, Beograd, Kralja Milana 56. »Kalehid« se dobiva v vseh lekarnah. 2573

L. Mikuš
LJUBLJANA Mestni trg 15

priloga svojo zalogo
dežnikov in solčnikov
ter sprehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo
— točno in solidno —

Original
LUTZ' peči
peči Monolit
in Ekonomia

Velika zaloga!
Ing. GUZELJ
Ljubljana VII.
Sv. Jerneja c. 5. — Tel. 3252

18 Din likan'e.

Suknja z oguljenim ovratnikom je neokusna, pokvari vso zunanost in eleganco. Walle Express, Stari trg 19, jo Vam takoj popravi.

20odstotne kronske bone
cupuje Puška štedionica, založni zavod d. d., Osijek. Desetičine al. 27. 97-L

Lovske puške

Robert, brovnin pištole, pištole za straženje psov, lovske in ribiške potrebščine ima v zalogi: F. K. KAISER, puškar v Ljubljani, Kongresni trg 9.

Orehova jedrca

na d obno in na debelo nudi

Asim Arslanagić, Sara evo

za engros pakovano v zabojih po 25 kg netto, en detail v poštnih zavitkih do 20 kg po ceni 32 za kg.

POŠILJATEV PO POVZETIU.

Čas je zlato!
Pred nakupom ogledajte si veliko blago po najnižji ceni.

Dvokolna ruski model.
Motorji vsi vrsti.
Štirih strojev najnovejši tipovi.
Otroških veslic.
Športnih veslic.
Igralnih veslic.
Tricikla.
Slota.
Holestojna.
Otroških avtomobilov.
Slike za utorje kupa.
Tricikla na prenos kupa.
Dela za vsehovrste stroje in delne.
Prevozništva itd.

Ceniki franke. Prodaje tudi na obroke.
V posredni oddelki se sprejemajo vse popravila.

„TRIDUNA“ F. B. L.
Tovarno dvokolno in otroških veslic.
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Več trgovskih lokalov

dam v najem s 15. julijem 1930 v novi dvonadstropni hiši ob Dunajski cesti, severno tik železniškega prelaza. Naslov v upravi »Slov. Naroda«.

NAJBOLJA!
Dokazano najpopolnejša!

Zahvala.

V bolezni in ob smrti predragega in nepozabnega nam soproga, brata, svaka in strica, gospoda

Frana Greifa

nam je došlo z vseh strani nebroj dokazov iskrenega sočustvovanja.
Dovoljujemo si tem potom izreči za pomoč in tolažbo v bolezni, za svetlo in čisto sprejemstvo na njegovi zadnji poti ter mile izjave sožalja vsem in vsakemu posebej našo najglobljo zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo za požrtvovalni trud g. zdravnika, za oporo in počaščenje upravi, nadzorstvu, direktiji in nameščensvu Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo, č. o. Angeliku Tomlinu, zastopnikom vojaštva, častni čet in vojaški godbi, kakor tudi Zvezi rezervnih oficirjev v Ljubljani, zastopnikom ostalih denarnih zavodov in industrijskih podjetij, številnim pokojnikovim osebnim prijateljem in znancem in sploh vsem, ki so na katerikoli način lajšali našo bol.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 25. nov. ob 7. zjutraj v Frančiškanski cerkvi.

Zalujoči CIRILA GREIF roj. SCHIFFERER in ostalo sorodstvo.

Razstava
in
prodaja
Aleksandrova
cesta šte. 16

Posest

Realiteta pisarna, družba z o. z.
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 4

prodaja:

VILO, enonadstropno, novo zidano, dve trisobni, eno enosobno stanovanje, kopalnica, priključne 1000 kv. m zemljišča, krasna tega, Podrožnik, Din 320.000.

HIŠO, vihi slično, novo zidano, dve dvosobni, eno enosobno stanovanje, 300 kv. m vrta, par met od tramvaja, Din 180.000.

HIŠO, enonadstropno, novo zidano, dve dvosobni, dve enosobni stanovanji, 500 kv. m vrta, par met od tramvaja, Din 178.000.

VILO, visokoprstično, 4 sobe, priključne, parketi, elektrika, vodovod, pri klavnici, Din 180.000.

HIŠO, visokoprstično, 3 sobe, 1700 kv. m vrta, Sp. Šiška, Din 170.000.

HIŠO, novo zidano, dve dvosobni stanovanji, 400 kv. m vrta, tik postaje, 1 uro od Ljubljane, Din 70.000.

HIŠO, trgovsko, enonadstropno, 3 sobe, trgovina, skladišča, klev, avtogaraža, izredno prometno območje kraj, domos hiše letno Din 360.000.

Poleg tega v Ljubljani in predmestjih večje število stanovanjskih, trgovskih, gostinskih hiš, stavbišča na deželi, kmetije, vseh posredstva, industrije, v veliki izbiri po najugodnejših cenah. 2581

Izgubljen je bil akademski znak

svršene višje vojne akademije na poti od artilerijske vojašnice do vojne bolnice. Najditelj se naproša, naj ga odda upravi »Slov. Naroda«. 2583

ILIRIJA
drva, oalje

P. MAGDIČ
LJUBLJANA

Razstava

in
teden nizkih cen!
od 25. do 30. novembra

Plašč podložen, eleganten Din 395[•]

Obleke volnene Din 245[•]
v vseh barvah

Domače halje in pijame Din 195[•]

Večerne in p'esne obleke Din 195[•]

Obleke volnene georget Din 585[•]

Popoldanske in večerne obleke
dunajski in pariški modeli

za po'ovično ceno!

Radi malih stroškov neverjetno nizke cene!

Obleke tudi za močne dame v zalogi. Izdeluje se tudi po modelu v najkrajšem času.

Razstava
in
prodaja
Aleksandrova
cesta šte. 16

Pošteno dekle

marljivo in zanesljivo, za vse bišne posle, ki tuhu deco in je večja šivanja, sprejme ugledna obitelj. — Prednost imajo one, ki govore nemški. Samo resne dekleta, ki reflektirajo na dobro in stejno službo ter dobro postopanje in oskrbo, naj pošljejo svoje ponudbe na naslov: Robert West, Siskak. 2573

Mlad ločenec

z dobro in stalno službo, želi resnega znanja z značajno in simpatično gospodsko ali ločenico staro 18—25 let, na premoženje in počitek se ne osira. Samo resne ponudbe s polnim naslovom poslati na upravo »Slov. Naroda« pod »Zvezda«/2576 Tajnost strogo zaupljiva. 2576

Učenca

poštenih staršev in močne narave, ki ima par razredov srednje ali mešanske šole, sprejemni takoj v trgovino mešanega blaga. Lastnoročno pisane dopise na naslov: Franc Picik, trgovina, Ribnica, Dolensko. 2574

Hotel-restavracijo

penzion ali sanatorij v Krapiškah Toplicah vis-a-vis kopališča oddam v najem. Moderna zgradba, brez inventarja, v pritličju 3 krasni veliki lokali, 2 manjši sobi za restavracijo in kavarno, kuhinja, loža za portiere in vse potrebne priključne, v prvem nadst. 10 velikih sob, 3 manjše, vse parketirane in opremljene z modernimi pečmi s pečnicami in lesenimi, sobe za služinčad, 2 veliki verandi, ves komfort, angleški kloseti, vodovod, napeljana razsvetljava, klet, kanalizacija, telefon, senčnat vrt in zelenjadni vrt, postajališče avtobusov, žarišče vsega odličnega družabnega življenja, odprto polje in pozirni. Pogodba na več let. Odda se s 1. januarjem 1930. V poštev pridejo samo resni ponudniki, možni slovenski in nemški. Ponudbe nasloviti na: Jurkovič, lastnik, Zagreb, Prih. 6. 108/L

OTVORITVENO NAZNANILO!

Velecenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem z današnjim dnem otvoril
V CELJU, Krekov trg nasproti kolodvora
najmodernejšo in najluksurijoznejšo urejeno

KAVARNO „MERKUR“

Vse velecenjene obiskovalce zagotavljam, da hočem svojo dolgoletno prakso staviti popolnoma v njihovo službo in da bom vedno skrbel za najtočnejšo in najsolidnejšo postrežbo.

Danes v soboto 23. in jutri v nedeljo 24. novembra igra od 20. ure zvečer do 2. ure zjutraj domači orkester »Trio«.

Za obilen obisk se vljudno priporočam

IGRACIJ LEBIČ, kavarnar.

Zahvala.

Ob priliki prebridke izgube našega ljubega očeta, starega očeta, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

Matije Dolničarja

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so v tako ogromnem in častnem številu spremili blagopokojnika na zadnji poti, kakor tudi vsem onim, ki so na katerikoli način skušali olajšati našo neizmerno bol.

Osobito se zahvaljujemo g. dr. Jamarju za njegov požrtvovalni trud, nadalje za častno sprejemstvo preč. duhovščini in sestram »Vincencijske družbe«, istočasno Upravnemu svetu, članstvu in uradništvu »Kmetske posojilnice«, potem Glavnemu odboru CMD, »Šentpeterski moški in ženski podr. CMD«, »Zvezi za tujski promet«, njegovim stanovskim tovarišem iz Ljubljane in okolice, »Viškim gasilcem«, »Sokolu«, zastopnikom »Šentjakobske podr. CMD«, uslužbencem raznih podjetij, zlasti uslužbenstvu »Pekatet«, še posebno darovalcem prekrasnih vencev in šopkov in končno vsem, ki so počastili blagopokojnika, nam preostalim pa kakorkoli izrazili svoje sožalje in sočustvovanje!

Nemogoče se nam je zahvaliti vsakemu posebej, zatorej: Najlepša hvala vsem in za vse! Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 25. nov. ob ½8. zjutraj v Frančiškanski cerkvi.

Ljubljana, dne 23. novembra 1929.

ZALUJOČI OSTALI

BREZPOSELNI!

Poslužite se najugodnejše prilike pitelnega stroja Walter, ki vam ga nudi F. KOS v Ljubljani, Židovska ul. 5, s popolnim poslom in najsigurnejšo ekstenzijo.

Naznanilo.

Cenj. občinstvu naznanjam, da so mi prispela nova dalmatinska bela, rdeča in črna vina izvrstne kvalitete in se bodo točila v dobroznani

gostilni pri Tračniku

LJUBLJANA, Sv. Petra c. 25

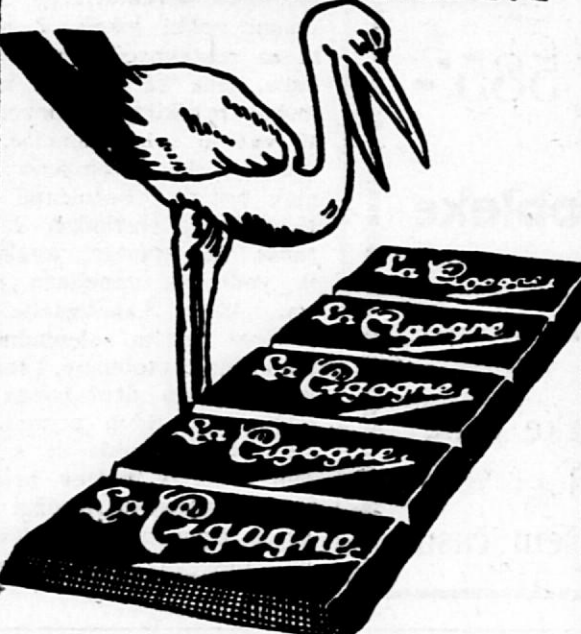
in v filijali

LJUBLJANA, Kette-Murnova c. 26

Domača in dalmatinska kuhinja. — Vsak dan sveže morske ribe, bakala in mrzla jedila.

Sunara.

**TO JE
NAJBOLJŠA
ČOKOLADA**

**TOVARNA ČOKOLADE
RODA LA CIGOGNE
ZEMUN**

ZA ZIMSKE SUKNJE

najmodernejša angleška in češka
sukna v največji izbiri pri

NOVAKU - Ljubljana

specijalna trgovina sukna

KONGRESNI TRG ŠTEV. 15

ZELO ZNIŽANE CENE!

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 20. nov. 1929 so bile naslednje pri nas kupljene srečke iz-
žrebane:

Din 2.000 št. 20.113, 34.709.

Din 500: 7.527, 7.570, 7.609, 7.614, 7.637, 7.665, 14.129, 17.938, 20.064, 20.114, 20.146, 20.149, 20.159, 20.198, 30.906, 30.924, 30.940, 30.943, 30.946, 30.968, 34.635, 34.649, 34.667, 34.677, 34.708, 34.712, 40.548, 40.576, 53.406, 53.413, 55.842, 55.862, 55.876, 58.204, 58.267, 58.295, 58.309, 58.353, 66.641, 66.645, 75.764, 84.691, 84.693, 91.731, 91.739, 91.741, 91.768, 99.708, 99.738, 99.754, 99.860, 103.115, 103.135, 103.143, 103.175, 109.777, 109.880, 109.882, 115.611, 115.642, 120.186, 120.214, 120.215, 120.228, 120.246, 120.249, 123.814, 123.880, 123.913, 120.219.

Žrebanje se bo vršilo do 2. decembra 1929. Za tekoči razred so vse srečke razprodane. Dobitke bomo izplačevali od 17. decembra dalje.

Za novo kolo bomo pravočasno priložili naročilnice. Srečke pridejo v promet po 10. decembru.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke
vedno sveže dobite pri

A. M. Zorman

Ljubljana, Stari trg 32

Makulturni papir

kž à Din 4.—

prodaja uprava Slovenskega Naroda,

ROJINA

KROJ E
za DAME
in GOSPODE

se je PRESELIL na Celov-
ško cesto št. 34, vogal
Frankopanske, ter se dose-
damjnim kakor bodočim na-
ročnikom najtopleje pripo-
roča.

Žaluzije

lesenih tekstilnih rolet (dervo-
mitki) rolete iz gradelna se do-
be najceneje pri tvrdki

PETER KOBAL
Kranj — Slovenija
Tel. interurb. 32

IZVANREDNA PONUDBA.

Za deževni letni čas pri-
poročamo, da si nabavite

kožno pelerino za dež

C. O. V. tehta samo 110
gramov, imitacija ribje ko-
že Imm. Odlično se je ta
pelerina izkazala, ker ne
prepušča mokrote, je ko-
modno zložitljiva, kakor
majhna žepna bel žnica, ki
se jo nosi vedno lahko s
seboj, ter je nadvse trpež-
na. Zelo priporočljiva za da-
me in gospode (tudi za otro-
ke) v dežju in snegu, za iz-
lete in sport. — Reklamna
cena s posebno kapuco in
otatjem samo 70 Din, fran-
ko, zacinjeno, poslana po
poštnem povzetju, 2 kosa
138 Din. — Razpošilja
A. MARIK, export, PRAHA
XII., Londýnska 57.
(Če ne bi ugajala, jamčimo
zamenjo.)
Naslov natančno napisati.

**UVOZ
ČEŠKEGA IN
ANGLEŠKEGA SUKNA**

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA

**BOGATA
IZBIRA**

Znižane cene za Mislavija.

Oglejte si Igračne in otroške
vozičke, tritiklje, holenderje,
male avtomobile, šivalne stroje,
najnovejša dvokolesa, pnevmat-
iko itd. Velika izbira. Prodaja
na obr ke. Ceniki franko.

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in
otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovsk c. 4.

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA

Dr. Schaferjev Epilepsan proti epilepsiji - krčem - padavici

Že 15 let najbolje preizkušen. — Vsak dan dohajajo priznanja.
Natančnejša pojasnila daje in razpošilja

lekarna Sv. Stjepana Mr. M. Fister, Osijek III.

Ogromno zmanjšani izdatki za obleke

ker dobite od danes naprej narejene obleke znamke «Tivara» po
tovaršinskih cenah. Najmodernejši kroji, dobro izdelane obleke za
moške, vsake velikosti, od Din 290 Din, zimske suknje od 450 Din
naprej, za fante od 110 Din naprej.

Oglejte si blago in izdelavo, cene brez konkurence.

Prodaja edino

Ivan Kos, družba z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Opozorilo!

Pri nakupu šivalnih strojev ne glejte na ceno, temveč na naj-
boljšo znamko in to je PFAFF!

Pfaff šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo z večletno garancijo, kupite
ugodno in tudi na obroke pri tvrdki

IGN. VOK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

ali v podružnici Novo mesto.

Pouk v vezanju brezplačen!

Griffner, Adler in Kayser

šivalni stroji
ter kolesa so
najboljša v materi-
jalu. Lepe opreme,
ugodni plačilni po-
g. ji. — Istotam švi-
carski pletilni stroji
„DUBIED“
edino pri tvrdki

JOSIP PETELINC * LJUBLJANA
OB VODI POLEG REŠERNOVEGA SPOMENIKA TEL. 2913

Najboljši brnski blagovi

Zaamčeno čistovolneno

moške in damske blagove

sadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezilo

razpošilja starorenomirana ZALOGA TVORNICE

SUKNA

Siegel - Imhof — Brno

Palackého tř. 12, Českoslovaška.

Največja izbira. Najnižje tvorniške cene. Najsolidnejša
izvršitev vseh naročil. Na zahtevo vzorci zastoni in
poštne prosto

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut
borzna naročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter naka-
sila v tu in inozemstvo safe - deposits
itd. itd. itd.

Brzojavke: Kredit, Ljubljana — Telefon
št. 2040, 2457, 2548 Interurban 2706 2506
87-L